

VIDEN • UDVIKLING • SAMVÆR

Til Kulturministeriet

John Meinert Jacobsen
Adm. direktør
AOF Danmark

+45 /
JMJ@aof-danmark.dk

18. juli 2016
/ST

HØRINGSSVAR VEDR. ÆNDRING AF FOLKEOPLYSNINGSLOVEN

AOF Danmark har med tak modtaget:

*Udkast til forslag til lov om ændringen af folkeoplysningsloven og ligningsloven
(indsats mod foreninger, som modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende
friheds- og menneskerettigheder)*

til høring og skal i den anledning afgive nedenstående høringssvar:

Indledningsvis skal vi tilkendegive, at vi naturligvis ikke kan acceptere, at folkeoplysningslovens tilskud, herunder også lokaleanvisning, anvendes til at modarbejde det danske demokrati.

Vi har principielt ingen indvendinger imod ændringen af § 1, men skal på det kraftigste henstille, at det klart defineres, hvad "grundlæggende friheds- og menneskerettigheder" er, så enhver folkeoplysende forening ikke skal igennem de mange artikler i den europæiske menneskerettighedskonvention, og deraf forsøge at udlede hvilke af disse der er lovligt på.

Men resten af udkastet går simpelthen for vidt i forhold til det misbrug af midlerne, som der også efter vores opfattelse angiveligt har fundet sted.

Men vi er mere end betænkelig ved, at man nu vil forhindre tilskud efter Folkeoplysningsloven via "adfærd".

Det er oplagt, at bestyrelsen for en folkeoplysende forening ikke kan tilslutte sig lovens formål, og så i andre sammenhænge modarbejde dette formål.

AOF Danmark
Teglværksvej 27, 1.
2100 København Ø
Telefon 41 88 77 70
Telefax 39 29 41 87
aof@aof-danmark.dk
www.aof.dk

Men når det i de indledende bemærkninger til forslaget, side 19 står, at hvis adfærden er udvist af en person med tilknytning til foreningen eks. et medlem, så kan en sådan adfærd udløse udelukkelse fra tilskud – ja SÅ er man på den anden side af ikke blot ytringsfriheden, men også et af folkeoplysningens grundlæggende principper ”frihed for Loke som for Thor”.

Det blødes ganske vist op i et senere afsnit samme side med eksemplet på en fodboldklub, hvor tilskuddet kun kan fjernes, såfremt adfærden sker i regi af fodboldklubben. Men det ændrer ikke ved, at det er bestyrelsen, der tegner en forening – ikke enkeltmedlemmer og en folkeoplysningslov bør selvsagt respektere dette.

Vi har ingen bemærkninger til ændring af Ligningsloven og ændringer af Folkeoplysningsloven, som følge heraf.

Venlig hilsen

John Meinert Jacobsen
Adm. direktør, AOF Danmark

AOF Danmark
Teglværksgade 27, 1.
2100 København Ø
Telefon 41 88 77 70
Telefax 39 29 41 87
aof@aof-danmark.dk
www.aof.dk

Herning juli 2016

Til

Kulturministeriet

Nybrogade 2

1203 København K.

Bemærkninger til forslag til lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven(indsats mod foreninger, som modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder)

LM Kirken Herning(godkendt af Kirkeministeriet som menighed i 2015) har i høringsfasen følgende bemærkninger til lovforslaget:

Vi finder ikke lovforslagets § 33, stk. 4(*Der kan ikke ydes tilskud til aktiviteter, som har karakter af gudsdyrkelse eller kirkelige handlinger*), som værende en paragraf, der modvirker en underminering af demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder.

I lovforslagets bemærkninger på side 53 er anført, at eksempelvis spejderforeninger, der har udgangspunkt i en religiøs overbevisning, godt kan modtage tilskud til sine aktiviteter, dog ikke til de aktiviteter, der har karakter af gudsdyrkelse(fx gudstjeneste, bøn, andagter messer mv.). Samtidigt er det anført, at tilskud ikke kan afvises, hvis der synges en salme eller læses op af bibelen, mens der laves andre aktiviteter fx læres at binde knob eller laves lejrbrøl.

I Danmark findes mange gode og sunde kristne foreninger, som bygger på det kristne livssyn. Disse foreninger bruger ufattelig mange frivillige timer på børn og unge, som ikke lige passer ind på "fodboldholdet", men som gennem disse foreninger udvikles fagligt og socialt gennem sunde aktiviteter.

Vi finder det "fattigt" for Danmark, at en spejderlejr med sunde udviklende aktiviteter over 5 dage ikke længere søndag formiddag kan have en gudstjeneste i programmet uden at et evt. tilskud skal fjernes.

Kommunalbestyrelsen vil have yderst vanskeligt ved at forvalte lovforslagets § 33, stk. 4 sammenholdt med lovforslagets bemærkninger på side 53, og det "letteste valg" for kommunalbestyrelserne vil fremadrettet være, at læse lovens bogstav og undlade at give tilskud til foreninger, der har udgangspunkt i en religiøs overbevisning.

Vi finder et effektivt tilsyn af tilskudsmodtagende foreninger samt vedtagelse af lovforslagets § 4a(*Foreninger, hvis formål eller adfærd modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, kan ikke ydes tilskud eller anvises lokaler efter denne lov*) som værende tilstrækkelig til at opnå den effekt, der var hensigten med lovforslaget.

Det anbefales derfor, at lovforslagets § 33, stk. 4, slettes.

Med venlig hilsen

Jørgen Christensen, formand LM Kirken Herning, Munkgårdkvarteret 95, Snejbjerg, 7400 Herning, tlf. 72582571, annyogjorgen@fiberpost.dk

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Sendt til: kum@kum.dk og stp@kum.dk

28. juli 2016

Datatilsynet
Borgergade 28, 5.
1300 København K

CVR-nr. 11-88-37-29

Telefon 3319 3200
Fax 3319 3218

E-mail
dt@datatilsynet.dk
www.datatilsynet.dk

J.nr. 2016-112-0561
Sagsbehandler
Sisse M Kristensen
Direkte 3319 3227

Vedrørende forslag til lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven (Indsats mod foreninger, som modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder)

Kulturministeriet har ved brev af 30. juni 2016 anmodet Datatilsynet om bemærkninger til ovennævnte udkast.

Datatilsynet har følgende bemærkninger til udkastet:

1. Af de generelle bemærkninger under punkt 3.1.3.2.3., fremgår følgende:

"En forenings »formål« fremgår normalt af dens vedtægter. Som anført er det en betingelse for at opnå støtte efter folkeoplysningsloven, at den ansøgende forening har formuleret et formål med foreningsdannelsen, som fremgår af dens vedtægter. Det vil således være umiddelbart konstaterbart, om en forening har et formål, der efter sin ordlyd modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende frihedsrettigheder.

Det gælder også i tilfælde, hvor en forening har haft et formål, der efter sin ordlyd ikke modarbejder og underminerer demokrati eller grundlæggende frihedsrettigheder, men hvor foreningens formål senere ændres, således at foreningen efter sit formål nu modarbejder og underminerer demokrati eller grundlæggende frihedsrettigheder.

Det vil næppe være ofte forekommende, at en forening ligefrem har angivet et formål i dens vedtægter, som kan siges at modarbejde eller underminere demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder.

Det vil derfor i praksis være mere relevant, om der i foreningens regi bliver udvist en »adfærd«, der søger at modarbejde eller underminere demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder. Der vil i den forbindelse være afgørende, at den udviste adfærd kan henregnes til foreningen.

Når det skal afgøres, om en given adfærd kan henregnes til en forening, vil der navnlig skulle lægges vægt på, at adfærden er udvist af en person, der har tilknytning til foreningen. Det vil som udgangspunkt være tilfældet, hvis der er tale om medlemmer af foreningen eller ansatte eller frivillige hos foreningen. Personer med en fjernere tilknytning til foreningen – f.eks. en foredragsholder, der holder et oplæg under et arrangement, som foreningen er arrangør af – vil som udgangspunkt også have den fornødne tilknytning til foreningen.

Der vil ved vurderingen endvidere skulle lægges vægt på, om handlingen har sammenhæng med foreningens aktiviteter. Det vil sige, at hvis f.eks. et

medlem af en fodboldklub i en helt anden sammenhæng opfordrer til at afskaffe demokratiet, vil det ikke få indflydelse på fodboldklubbens ret til støtte efter lovforslaget. Det vil det derimod, hvis medlemmet i regi af fodboldklubben kommer med en sådan opfordring til at afskaffe demokratiet.

Det bemærkes i den forbindelse, at jo mere fremtrædende rolle eller position en person har i en forening, desto større formodning vil der være for, at den pågældendes handlinger kan henregnes til foreningen.

Det forudsættes i øvrigt, at der ved den nærmere stillingtagen til, om en given adfærd kan henregnes til en forening, skal lægges vægt på de samme momenter, som gælder, når man f.eks. skal afgøre, om en forening kan straffes for enkeltpersoners handlinger, eller om en forening er erstatningsansvarlig for enkeltpersoners handlinger.”

Endvidere fremgår bl.a. følgende af de generelle bemærkninger under punkt 3.2.3.3.:

”Ved tilrettelæggelsen af det risikobaserede tilsyn vil kommunalbestyrelsen kunne prioritere områder, hvor der vurderes at være en høj risiko for overtrædelser af betingelserne i loven eller regler fastsat i medfør heraf. Det vil f.eks. kunne være foreninger, der tidligere har overtrådt lovens betingelser. Det vil også kunne være foreninger, der har tilknytning, f.eks. på grund af personsammenfald eller fælles lokaler, til andre foreninger, der ikke opfylder lovens betingelser. Der vil efter omstændighederne også kunne lægges vægt på foreningernes formål, således at tilsyn med foreninger med bl.a. religiøse eller politiske formål kan prioriteres frem for f.eks. idrætsforeninger eller aftenskoler.

Det bemærkes i den forbindelse, at kommunalbestyrelsen efter gældende ret kan kræve, at foreningen meddeler de oplysninger, som er nødvendige for at kunne vurdere, om foreningen opfylder betingelserne for støtte efter loven eller regler fastsat i medfør heraf, jf. folkeoplysningslovens § 33, stk. 5.”

Datatilsynet kan umiddelbart ikke fastslå, om der i forbindelse med Kommunalbestyrelsens tilsyn vil ske behandling af personoplysninger om foreningens medlemmer eller brugere.

Såfremt dette er tilfældet, skal Datatilsynet gøre opmærksom på persondatalovens¹ § 5, som indeholder en række generelle regler for behandling af personoplysninger, herunder at oplysninger, som behandles, skal være relevante og tilstrækkelige og ikke omfatte mere, end hvad der kræves til opfyldelse af de formål, hvortil oplysningerne indsamles, og de formål, hvortil oplysningerne senere behandles, jf. bestemmelsens stk. 3.

Derudover skal Datatilsynet gøre opmærksom på, at såfremt der med lovforslaget er tilsigtet en dårligere retsstilling end efter persondataloven, skal

¹ Lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger med senere ændringer

dette præciseres i lovforslaget, ligesom der skal foretages en vurdering af den ønskede retstilstand i forhold til databeskyttelsesdirektivet².

2. Af de generelle bemærkninger under punkt 3.4.3.2., fremgår bl.a. følgende:

”Det forudsættes, at kommunernes underretning alene vil indeholde de oplysninger, som er nødvendige for, at SKAT kan identificere den pågældende forening. Det vil som udgangspunkt være tilstrækkeligt at angive foreningens navn, adresse og eventuelle CVR-nummer. Derimod forudsættes underretningen ikke at indeholde oplysninger om fysiske personer.”

Endvidere fremgår det af bemærkningerne under punkt 3.6.3. bl.a., at

”SKATs videregivelse af oplysninger efter de foreslåede bestemmelser vil ikke skulle bedømmes efter videregivelsesbetingelserne i persondatalovens, idet de ikke vil indeholde personoplysninger.”

Datatilsynet må på den baggrund lægge til grund, at der i forbindelse med videregivelse af oplysninger fra Kommunalbestyrelsen til SKAT samt fra SKAT til andre myndigheder ikke vil ske behandling af personoplysninger.

3. Afsluttende bemærkninger

Datatilsynet skal for god ordens skyld gøre opmærksom på, at databeskyttelsesforordningen³, som skal erstatte persondataloven, forventes at træde i kraft den 25. maj 2018.

Datatilsynet skal afslutningsvis henlede opmærksomheden på persondatalovens § 57. Det fremgår heraf, at ved udarbejdelse af bekendtgørelser, cirkulærer eller generelle forskrifter, der har betydning for beskyttelsen af privatlivet i forbindelse med behandling af oplysninger, skal der indhentes en udtalelse fra Datatilsynet.

Kopi af dette brev er sendt til Justitsministeriets Lovafdeling til orientering.

Med venlig hilsen

Sissel M. Kristensen

² Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 95/46/EF af 24. oktober 1995 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger.

³ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF.

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K.
Att.: Anne Mette Risager

Der henvises til Kulturministeriets skrivelse af 30.6.2016 vedrørende høring over forslag til lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven (indsats mod foreninger, som modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder).

Det Sikhiske Trossamfund Gurdwara Copenhagen er en kulturel og social forening baseret på Sikh tro. Sikh tro er baseret på demokrati, respekt for menneskerettigheder og lighed mellem kvinder og mænd og er således ikke omfattet af ovennævnte forslag til lovændring. Vi vil herved meget kort forklare baggrund for det Sikhiske Trossamfund.

Sikhisme er en ung og moderne tro. Grundlægger, Guru Nanak, født i 1469 i nordvestlige Indien var en reformist. Hans filosofi var simpel og byggede på logik og han gjorde modstand imod på blindt kontrol af menneskemasser af nogle få som gerne ville have magt til deres egen fordele. Da han var omtrent 30 år blev Guru Nanak legemliggørelse af det guddommelige ånd og lys og han begyndte at give Guds budskab. Mange af hans møder var med datidens religiøse ledere, som han overbeviste om at de var på galt spor og forsøgte at udnytte folk på grund af deres uvidenhed. Han forsøgte at bringe sit budskab til så mange mennesker som mulig og rejste meget, i østen rejste han optil det nuværende Bangladesh, i syd ned til Sri Lanka, i nord til Nepal, Tibet og Kina og i vesten optil Iran, Irak og Mekka i Saudi Arabien.

Guru Nanak's budskab var simpel. Der var ikke tvang for nogle mennesker, men de var så logiske at de fleste som lyttede til ham faldt for hans forklaringer. Meget af hans budskab blev nedfældet som digte og alle hans digte er samlet i Sikhernes hellige bog Adi Grath som filosofiske salmer.

Han prædikede:

- Ærlighed blandt mennesker,
- Lige rettigheder for alle, (intet kastesystem)
- Hårdt og ærligt arbejde
- Velgørenhed d.v.s. dele goder med de mindre bemidlede. Her sagde han, at man bør give 10% af ens indtægt til velgørenhed.
- Respekt for kvinden, hvor han i sine digte sagde, at hvordan kan man nedværdige en kvinde, som føder selv konger, og således fortjener høj respekt.
- Vise respekt for den Almægtig Gud, som har skabt al natur inklusiv mennesket. Fremsigelse af Guds navn vil frelse mennesket.
- Skabe kontrol over vrede, grådighed, egoisme og seksuelle lyster.
- Leve et normalt liv efter ovennævnte principper.

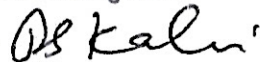
Guru Nanak sagde, at mennesket er en del af den Almægtig Gud. Et liv efter ovennævnte principper vil hjælpe mennesket til frelse ved en assimilation af det menneskelig indre lys i det store Guddommelig lys, ligesom vand blandes med vand.

Sikhiske Trosamfund Gurdwara Copenhagen er en demokratisk organisation, som respekter menneskerettigheder for alle, lighed for kvinder og mænd, socialismen idet alle bør bidrage til at hjælpe de mindre bemidlede. Sikh templer har åbne køkkener, hvor alle uanset deres religiøstilhørsforhold eller social status kan sidde sammen og få mad.

FORSLAG: Vi appellerer således at det nye lovforslag, hvis vedtages skal tage hensyn til hver organisation for sig, idet organisationer er forskellige og man bør ikke ligestille dem fordi nogle organisationer ikke respekterer menneskerettigheder, demokrati m.m.

Da vi er en lille forening i Danmark og forsøger at give vore børn de gode menneskelige værdier har vi brug for al støtte fra samfundet og myndigheder.

Med venlig hilsen

Rashpal Singh Kalsi
Formand
Gurdwara Copenhagen

Email: rashpalkalsi@yahoo.com

Sofie Tolstrup

Fra: Rasmus Storgaard <rs@byr.dk>
Sendt: 11. juli 2016 20:12
Til: Kulturministeriet; Sofie Tolstrup; Anne Mette Risager Pedersen
Emne: Høringssvar til: Forslag til Lov om ændring af Lov om støtte til folkeoplysende voksenundervisning, frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde og daghøjskoler samt om Folkeuniversitet og Lov om påligningen af indkomstskat til staten

Opfølgningsflag: Opfølgning
Flagstatus: Fuldført

AppServerName: dep-esdh.kum.dk
ArchiveStatusCode: 3
DocumentID: 16/02407-1
DocumentIsArchived: -1

Kære KUM

Man skal virkelig passe på ikke at indskærpe rettighederne for kristne.

Mine børn går på en kristen friskole som jeg er rigtig glad for (jeg er dog ikke medlem af folkekirken) de lærer kristne værdier og det er ikke altid "danske værdier".

De danske værdier ændre sig som vinden blæser, men de kristne værdier er de samme som det har været de sidste 2.000 år.

Med udgangspunkt i at man skal elske sin næste som han er.

I skal passe på ikke at begrænse retten til at ytre sine kristne holdninger.

Med venlig hilsen

Rasmus Storgaard

Ved Vandløbet 19
2610 Rødovre

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K
kum@kum.dk
stp@kum.dk

12. august 2016

Høringssvar fra AKKS – Amatørernes Kunst & Kultur Samråd vedr. forslag til
lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven

Farvergade 27A, 2. sal
1463 København K

Telefon +45 24 624 624

AKKS – Amatørernes Kunst & Kultur Samråd takker for muligheden for at indgive høringssvar i forbindelse med lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven.

akks@akks.dk
www.akks.dk

I denne høring tilslutter vi os de synspunkter der er udtrykt i høringssvaret fra Dansk Folkeoplysnings Samråd (DFS).

Med venlig hilsen

Susan Fazakerley
Sekretariatsleder

DATO/REFERENCE
11 august 2016

JOURNALNUMMER

DERES REFERENCE / JOURNALNUMMER

Høringssvar vedr. Kulturministeriets forslag til lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven (indsats mod foreninger, som modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder).

Indledningsvis er det væsentligt at understrege, at ikke alene religiøse forkyndere, men også sociale grupper (rockere, f.eks.) har stærk normativ kontrol over deres medlemmer. Det er således ikke alene blandt religiøse grupperinger, man kan antage at finde ledere, som med henvisning til sådanne andre normative systemer kan antages at "misbruge" deres frihedsrettigheder til at prædike had og undergrave det samfund, som de burde være en del af.", jf. lovudkastets bemærkninger, pkt. 2, 2. afsnit om formålet med lovændringen.

Det forekommer på den baggrund at være en urimelig forskelsbehandling, at denne lovgivning alene er rettet mod de religiøse foreninger. Der kan rejses spørgsmål ved, om en lovgivning, der alene er rettet mod religiøse foreninger, men ikke rammer andre foreninger med samme normer og adfærd på samme måde, er i strid med grl. § 70.

I forhold til de konkrete forslag vil jeg gerne bemærke følgende:

Ad nr. 1 og 2: stramning af betingelserne for at yde støtte og præcisering af formålsbestemmelserne: krav om, at foreninger der modarbejder eller underminerer demokrati og grundlæggende friheds- og menneskerettigheder ikke kan ydes støtte efter loven.

Det bør for det første understreges i bemærkningerne, at det er kommunerne der skal løfte bevisbyrden for, at en foreningen modarbejder eller underminerer mv – ikke foreningen, der skal bevise, at man støtter demokrati mv. Der er et ret væsentligt handlingsrum mellem disse formuleringer, og målet må være klart: foreningsfriheden understøttes mest muligt, alene de foreninger der virkelig modarbejder og underminerer ønskes ramt.

For det andet er det prisværdigt, at KUL i udkastet til lovbemærkninger faktisk søger at substantiere begreberne nærmere, således at det bliver afgrænset, på hvilket grundlag der kan gives afslag.

Imidlertid er begreberne 'demokrati' og 'grundlæggende friheds- og menneskerettigheder' meget snævert afgrænset.

Således synes *opfordringer til at benytte religiøse domstole, der træffer afgørelse på grundlag af religiøse skrifter og dogmer i stedet for love, som Folketinget har vedtaget* at ramme i hvert fald følgende særdeles gamle trossamfund i Danmark: Den katolske kirke (som har en ægteskabsdomstol for medlemmerne og som følger kanonisk ret for kirkens interne organisation); Metodistkirken (som har et internationalt retligt system); Mosaisk troessamfund (som i et vist omfang opfordrer medlemmer til at søge rådgivning efter mosaisk ret); de ortodokse kirkesamfund (der ligeledes er organiseret efter intern kanonisk ret). Disse interne religiøse retlige systemer er ikke forbudt efter europæisk religionsret, der alene har taget stilling til et argument om indførelse af Shari'a som led i politisk frihed og religionsfrihed (Refah partisi case). Det ville være en ganske alvorlig ændring af dansk religionsret, om man nu – i lovbemærkninger og uden nærmere drøftelse og afgrænsning – indførte sanktioner over for disse og andre tilsvarende trossamfund. Samtidig er der alt for lidt forskningsbaseret viden om disse forhold i Danmark (se dog Christoffersen og Vinding 2012, http://teol.ku.dk/ceit/religare/danish_wp7_report_10_05_2012.pdf/). Det anbefales stærkt, at dette eksempel *tages ud af bemærkningerne*.

Endvidere nævnes, at 'udtalelser om, at ... kvinder ikke skal have adgang til at arbejde' vil kunne ramme en række konservative kristne organisationer. Det bør fremgå af lovgivningen, hvis det er formålet.

Spørgsmålet om, hvilke udtalelser, holdninger og adfærd, der kan **tilregnes** en forening, er et selvstændigt problem. Med bemærkningerne i 2. og 3. afsnit s. 19 gøres foreningen ansvarlig for ethvert medlems og enhver foredragsholders opfattelse. Det er en meget voldsom udvidelse af grundlaget for sanktioner over for foreninger.

Ad nr 3. Øget offentlighed

Det er åbenbart at offentlig indsigt i regnskaber mv. vil styrke den almene, demokratiske indsigt i foreningernes virksomhed. Jeg undrer mig derfor over, at det alene er regnskabet for kommunale tilskud, der skal offentliggøres og foreslår, at man forpligter foreninger, der modtager tilskud, til at offentliggøre deres samlede regnskaber.

Ad nr 4 og 5: forbud mod aktiviteter, som har karakter af gudsdyrkelse eller kirkelige handlinger

Det forekommer hensigtsmæssigt, at det bekendtgørelsens hidtidige forbud mod støtte af aktiviteter, der har karakter af gudsdyrkelse og kirkelige handlinger, nu lovfæstes. Det er i bemærkningerne s. 53 understreget, at der ikke tilsigtes nogen ændring i retstilstanden, ligesom det fremgår af bemærkningerne, at der fortsat kan ydes tilskud til f.eks. spejderaktiviteter, der indeholder religiøse elementer.

Det må dog anbefales, at denne videreførelse af den hidtidige retstilstand understreges yderligere i bemærkningerne, herunder ved yderligere understregning i bemærkningerne af, at det fortsat er tanken at også idebestemte og religiøse organisationer kan modtage tilskud efter folkeoplysningsloven.

Samtidig må det af hensyn til klarhed i den fremtidige retsanvendelse anbefales, at bemærkningernes nærmere karakteristik af begreberne 'gudsdyrkelse' og 'kirkelige handlinger' ikke alene omfatter henvisninger til folkekirkelige aktiviteter, men også til tilsvarende kultiske/rituelle aktiviteter i andre trossamfund.

Det anbefales stærkt, at lovudkastet og dets bemærkninger revideres i hvert fald på de her anførte punkter.

Med venlig hilsen

Lisbet Christoffersen

Professor (mso) i Ret, religion og samfund
Institut for Samfund og Erhverv, Roskilde Universitet
Bygning 25.1., Universitetsvej 1
4000 Roskilde
Tlf. 4674 2755 / 3091 6309

Samlet høringssvar til

- *Forslag til Lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning.*
- *Forslag til Lov om ændring af straffeloven (Kriminalisering af udtrykkelig billigelse af visse strafbare handlinger som led i religiøs oplæring).*
- *Forslag til Lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven.*
- *Forslag til Lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v. og lov om efterskoler og frie fagskoler (Styrkelse af kvaliteten på de frie grundskoler m.v.).*

Vi har valgt at afgive et samlet høringssvar til de fire lovforslag, fordi de alle udmønter det såkaldte Enighedspapir, og fordi det problematiske ved forslagene ikke så meget er forslagenes konkrete indhold, men i langt højere grad den sprogbrug, der dokumenterer deres ideologiske sammenhæng med Enighedspapiret.

Overordnet vurdering

Vi tilslutter os Enighedspapirets intention om at gribe ind over for det ganske lille mindretal af religiøse hadprædikanter, som søger at undergrave danske love og dermed misbruger de danske frihedsrettigheder. Men vi vender os stærkt imod, at man i argumentationen ikke alene rammer de relevante muslimske imamer, men reelt stigmatiserer *al religiøs virksomhed* og dermed reelt *alle religiøst praktiserende danskere*.

I forslaget til *Lov om ændring af straffeloven* gøres det meget tydeligt, at den foreslåede kriminalisering af udtrykkelig billigelse af strafbare handlinger kun gælder, når den sker som led i *religiøs oplæring*. Dermed mistænkeliggør man eksplicit *religiøs* påvirkning og udnævner den religiøse sfære til særlig farlig. Det søges underbygget af udokumenterede påstande om, at religiøse talere har en særlig indsigt og autoritet i forhold til deres tilhørere, at religiøse mennesker er særligt påvirkelige, og at der skulle forekomme særlige skadevirkninger i religiøse miljøer.

Det kritisable bag disse formuleringer er, at man med dem foretager en stigmatisering af hele det religiøse miljø under et og fremstiller det som noget særligt suspect. Det er altså ikke ytringernes indhold som sådan, der kriminaliseres, men personerne, der udtaler dem. Med andre ord: En politisk ekstremist kan ustraffet sige ting på Folketingets talerstol, som en religiøs lærer vil blive straffet for at sige på en prædikestol. Blekingebandens eventuelle politiske arvtagere behøver altså ikke frygte noget. Man må forstå, at de mest samfundsfjendske kræfter findes i de religiøse miljøer!

I lovforslagene argumenteres der for fortsat stor rummelighed og plads til de forskellige trossamfund, og man søger specifikt at godtgøre, at Grundlovens §67 om religionsfrihed ikke bliver krænket af den foreslåede lovgivning. Det er imidlertid vores opfattelse, at man reelt diskriminerer religiøs virksomhed i forhold til politisk eller anden virksomhed og dermed også reelt underminerer den grundlovssikrede religionsfrihed. Det gør man, dels fordi man kriminaliserer udtalelser, alene fordi de er udtalt i en religiøs sammenhæng, og dermed også reducerer ytringsfriheden specifikt for religiøse forkyndere, dels fordi man

fremstiller religiøse miljøer i al almindelighed som specielt suspekte rugekasser for statsfjendtlig virksomhed.

Vi medgiver, at angrebet på den religiøse ytringsfrihed og dermed religionsfriheden i højere grad spores i sprogbrugen i bemærkningerne til lovforslagene end i de konkrete ændringer, der foreslås. Men det er netop bemærkningernes gentagelse af enighedspapirets ideologi, som vi ønsker at advare imod. Med denne tænkning har man taget et skridt i retning mod en *generel* problematisering og mistænkeliggørelse af religiøse ytringer og virksomhed. Og som bekendt er det meget lettere at tage det andet skridt end det første.

I den danske politiske debat er det åbenlyst, at nogle har et politisk ønske om at tage yderligere skridt for at ramme den relevante hadvirksomhed, og der er grund til at frygte, at det vil man også fremover gøre, uagtet at man kommer til at ramme al religiøs virksomhed. Der er også grund til at forvente, at der vil blive taget yderligere skridt i retning af indskrænkninger af religiøse praksis og anskuelse for eksempel i form af kommende indgreb mod omskærelse af drengebørn eller retten til at argumentere imod det kønsneutrale ægteskab.

Det er en skærpende omstændighed for vores kritik, at lovforslagene må vurderes som værende i høj grad symbolpolitik. De meget bevidste hadprædikanter vil nok kunne finde ud af at omgå de fleste af lovforslagenes konkrete bestemmelser. At der i overvejende grad er tale om symbolpolitik ændrer imidlertid ikke ved lovforslagenes mistænkeliggørelse af religiøs aktivitet i al almindelighed.

Lovforslagene indeholder også en række uklarheder og besynderligheder, hvoraf nogle er nævnt nedenfor i de særlige bemærkninger. Det gælder for eksempel sondringen mellem religiøs forkyndelse/oplæring og anden kommunikation og sondringen mellem, hvad der er religiøst og politisk. Og hvordan skal man forstå det, når det i bemærkningerne til Lov om ændring af straffeloven siges, at "et arrangement *under åben himmel* kan således udvikle sig fra en politisk debat, som ikke vil være omfattet af kriminaliseringen, til religiøs oplæring med et forkyndende element, hvilket vil være omfattet af kriminaliseringen" (side 7)? Er der mon større risiko for, at denne glidning sker under åben himmel end under tag?

Som anført tilslutter vi os Enighedspapirets intention om at gribe ind over for det ganske lille mindretal af religiøse hadprædikanter, som søger at undergrave danske love og dermed misbruger de danske frihedsrettigheder. Vi mener blot ikke, det skal ske med hverken angreb på religionsfriheden eller symbolpolitik.

De ideologiske modsætninger skal bekæmpes med ord. "Munden fri og hånden bundet" er et af åndsfrihedens kendetegn. Kampen mod hadprædikanterne skal føres med det frie ord på både den folkelige, politiske og religiøse arena. Samtidig skal der naturligvis slås ned på enhver kriminel handling, også når den er religiøst motiveret.

På baggrund af ovenstående vil vi foreslå, at hele problemstillingen behandles i et bredt sammensat udvalg, så den kan blive grundigt bearbejdet med henblik på en adækvat og proportional lovgivning eller reaktion.

Særlige bemærkninger til de enkelte lovforslag

Ud over de ovenfor anførte generelle bemærkninger, har vi følgende bemærkninger til de enkelte lovforslag.

Forslag til Lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning

Det er, som anført, helt legitimt at tage initiativer mod religiøse forkyndere, som gennem deres adfærd modarbejder og undergraver dansk lovgivning. Den foreslåede ændring har imidlertid i bedste fald karakter af symbollovgivning og rammer i værste fald kristne forkyndere navnlig i form af mistænkeliggørelse og stigmatisering.

Virkningen af at fratage en person vielsesmyndighed har kun begrænset effekt på den pågældendes forkyndelse. At en person fratages vielsesmyndighed, har ingen betydning for den pågældendes mulighed for fortsat at virke som forkynner, og der er sjældent sammenhæng mellem vielse og den forkyndelse, som det er hensigten at ramme.

Det er således et inadækvat middel, som får større skadevirkning for kristne forkyndere, som der ikke er noget påviseligt behov for at ramme, end for de imamer, som man åbenbart ønsker at gribe ind over for.

Det er legitimt at skabe ligestilling mellem folkekirkens præster og andre personer med vielsesmyndighed, for så vidt angår et dekorumkrav og kendskab til dansk lovgivning. Der bør dog i givet fald være tale om en reel ligestilling, både for så vidt angår undervisning og betaling herfor og for hvad der skrives under på. Hertil kommer, at tilsvarende krav vel bør stilles til enhver med vielsesmyndighed, herunder kommunale giftefogeder, som ikke nødvendigvis har gennemgået en relevant faglig uddannelse.

Reelt kan forslaget i yderste konsekvens indebære, at en forkynner ikke på samme måde som andre må tilkendes uenighed i dansk lovgivning på de anførte områder.

Forslag til Lov om ændring af straffeloven

Den foreslåede udvidelse af det strafbare medvirkensansvar er forståelig. Sympatien for personer, som billiger det, der kriminaliseres, er begrænset, selvom der synes at være tale om symbollovgivning med meget begrænset praktisk anvendelsesmulighed.

Afgrænsningen af persongruppen til religiøse forkyndere synes mindre forståelig, jf. ovenfor. De anførte begrundelser for den valgte personkreds - i lovforslagets afsnit 2.1.2 og 3.3.3. - består i udokumenterede postulater, som i virkeligheden er en grov krænkelser af i hvert tilfælde kristne forkyndere og kristne menigheder. Der er ikke nogen holdbar argumentation for at begrænse personkredsen og udelade for eksempel politiske talere eller personer, der virker som lærere eller meningsdannere i øvrigt.

Det foreslås derfor, at ordet "religiøs" slettes i teksten, og at bemærkningerne i lovforslaget tilrettes i overensstemmelse hermed, således at den nævnte adfærd kriminaliseres i forbindelse med enhver form for oplæring.

Det er i øvrigt bemærkelsesværdigt, at forslaget indebærer, at det med den angivne strafferamme anses for mere strafværdigt, at en person som led i religiøs oplæring billiger ulovlig tvang efter straffelovens § 260 end at en person billiger forbrydelser mod staten og statsforvaltningen omfattet af straffelovens kapitel 12

og 13, hvor strafferammen går op til fængsel i 2 år. Den angivne strafferamme og bemærkningerne til lovforslaget efterlader et indtryk af, at der er skruet rigeligt op for retorikken.

Forslag til Lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven

Det er forståeligt, at et samfund ikke skal bidrage til samfundsundergravende virksomhed. Det er dog tankevækkende, at en række kristne organisationer, som ikke kan placeres i den gruppe, skal begrænses i deres muligheder og dermed diskrimineres i forhold til andre dannende organisationer og initiativer, fordi man ønsker at gribe ind over for en anden religiøs gruppe.

Det er anført, at der med forslaget til en ny bestemmelse i folkeoplysningslovens § 33, stk. 4, lægges op til at lovfæste forbuddet mod at yde støtte til gudsyndelse eller kirkelige handlinger, der i dag følger af bekendtgørelse nr. 1251 af 12. december 2011 om støtte til folkeoplysende voksenundervisning og frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde (folkeoplysningsbekendtgørelsen). Det er bemærkelsesværdigt, at et forbud, som er indført ved en administrativ forskrift, nu foreslås ophøjet til lov uden en reel begrundelse.

Uanset om der måtte være politisk flertal for en sådan lovbestemmelse, savnes der en reel begrundelse for forskelsbehandling af kristne i forhold til de mange fritidstilbud, som vil kunne opnå støtte.

Forslag til Lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v. og lov om efterskoler og frie fagskoler

Vi finder det urimeligt, at den/de tilsynsførende ved skolen, der har til opgave at vurdere skolens undervisning, også skal til at vurdere og indberette økonomiske forhold. Det er den/de tilsynsførende ikke uddannede til, og den slags har man revisorer til.

11. august 2016

Høringssvaret er indsendt af:

Luthersk Mission (LM)

Luthersk Missions Børn og Unge (LMBU)

Hillerød Frimenighed

LM-kirken Herning

Nordvestkirken, København

Bornholmerkirken – Evangelisk luthersk frimenighed

Københavnkerkirken

Apostolsk Kirke i Danmark

Pinsekirkerne i Danmark

Frikirkenet

Evangelisk Luthersk Mission (ELM)

Evangelisk Luthersk Netværk (ELN)

Dansk Bibel-Institut (DBI)

Kristent Pædagogisk Institut (KPI)

Kristeligt Forbund for Studerende (KFS)

Menighedsfakultetet (MF)

Den 12. august 2016

Høringssvar fra Indre Mission vedr. forslag til Lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven (indsats mod foreninger, som modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder)

Indre Missions Hovedbestyrelse tillader sig herved at fremsende følgende bemærkninger og forslag til det lovudkast, der er sendt til høring den 30. juni 2016:

I det såkaldte Enighedspapir, fremlagt sidst i maj, hilser vi flere dele velkommen. Vi har forståelse for, at politikere har set sig nødsaget til at forholde sig til en problemstilling i det danske samfund. Men samtidig finder vi, at andre – og væsentlige – dele i vores øjne er katastrofal symbolpolitik.

For aftalen og dette lovudkast åbner op for en beskæmmende glidebane, der er præget af en herskende samfundstendens, hvor man begrænser religionsfriheden og marginaliserer visse grupper og mindretal. Lovgivningen kan måske anvendes mod en tiltænkt gruppe, de radikale imamer m.fl. *Men den risikerer samtidig at kaste mistænkelighedens skær over al religion og religiøs aktivitet.* I en sekulariseret folkestemnings ånd kan samme lov anvendes i flæng mod andre grupper, kristne såvel som muslimer og jøder. Og vi mener ikke, at den bekymring er ubegrundet. Det er ikke vanskeligt at forestille sig, hvad en lovgivning bygget på en særliggørelse af det religiøse område kan gøre i hænderne på politikere og andre, der drømmer om et religionsfrit eller religionsneutralt samfund. Vi frygter ganske enkelt, at åndsfriheden vil lide under aftalen.

Det gælder ikke mindst *en yderligere legitimering af en religionsforskrækket forvaltningsånd, som allerede nu råder i mange kommuner*, når der skal tildeles midler til folkeoplysning. Og med dette udkast til ændring af loven vil det være helt afhængigt af, hvilken minister, kommunalbestyrelser og embedsværk, der har ansvar for området, hvordan foreningerne vil blive behandlet.

At det ikke er en ubegrundet forestilling, kom tydeligt frem i det 'hyrdebrev', som daværende kulturminister M. Jelved (R) udsendte i august 2014. Her blev det indskærpet, at kommunerne ikke må forskelsbehandle de religiøse organisationer og foreninger, der får støtte til børne- og ungdomsarbejde gennem folkeoplysningsloven, eller nægte at give støtte efter loven med den begrundelse, at der er tale om religiøse aktiviteter eller pga. foreningers eller organisationers religiøse tilknytning. Som M. Jelved udtalte i Kristeligt Dagblad: "Jeg mener, at det er decideret ulovligt at udelukke en forening alene på baggrund af dens religiøsitet. Hvis foreningen er lovlig, har kommunen pligt til at udleje eller anvise lokaler til den." *Vi undrer os i væsentlig grad over, at hvad M. Jelved talte imod, nu synes at blive foreslået ophøjet til lov.*

Denne præcisering kom på baggrund af Dansk Ungdoms Fællesråds (DUF) oplysning i et juridisk notat, som pegede på en stigende diskrimination blandt de 17 kirkelige medlemsorganisationer og deres foreninger. DUF udtalte: "Et stigende antal af vores religiøse foreninger bliver forfordelt i forbindelse med kommunale tilskud til aktiviteter, og nu er problemet så stort, at vi må råbe vagt i gevær. De religiøse foreningers aktiviteter er en stor grundsten i folkeoplysningen, men vi oplever en stigende forskrækkelse for religiøst funderede organisationer."

Vi genkender udviklingen og vurderer ikke, at den er aftaget de sidste par år. Derfor er det en saglig bekymring for vores virke blandt børn og unge, at *dette lovudkast og visse formuleringer i bemærkningerne i praksis fremover vil forstærke en diskrimination i flere kommuner*, selvom vores foreningsarbejde ikke sker i modstrid med landets love. Tværtimod har det kirkelige vækkelsesarbejde i årtier haft betydning – ikke mindst blandt børn og unge – for dannelse, demokrati og frihed. Og dermed en indføring i hvad det vil sige at være en god samfundsborger i et land med religionsfrihed, hvor der værnes om åndsfrihed.

Vi undrer os over, at begrænsningerne alene er rettet mod religiøse forkyndere (jf. s. 8) og ikke også sociale grupper (fx rockere), der har stærk normativ kontrol over deres medlemmer. Der findes i det danske samfund andre grupperinger, ledere og normsystemer end blandt religiøse, som "misbruger deres frihedsrettigheder til at prædike had og undergrave det samfund, som de burde være en del af" (jf. side 8, pkt. 2). Vi mener, at det er en urimelig forskelsbehandling, at denne lovgivning alene er rettet mod de religiøse foreninger. Vi bemærker derfor, at når lovgivningen ikke rammer andre foreninger med samme normer og adfærd på samme måde, om forslaget så ikke er i strid med grundlovens § 70.

Bemærkninger og anbefalinger til lovforslaget

Angående tilføjelsen til § 4:

Vi tilslutter os, at et samfund og det frie foreningsarbejde ikke skal bidrage til samfundsundergravende virksomhed, sådan som det udtrykkes i forslagets § 4 a (og bemærkningerne s. 6). Men vi stiller os uforstående over for, at en række kristne organisationer, som ikke kan placeres i den gruppe, skal begrænses i deres muligheder og dermed diskrimineres i forhold til andre dannende organisationer og initiativer, fordi man ønsker at gribe ind over for en anden religiøs gruppe.

Vi foreslår, at "hvis formål eller adfærd modarbejder ..." ændres til "hvis formål eller adfærd dokumenteres at modarbejde ...". Det vil indikere, at der kræves en tydelig dokumentation. Det er kommunen, der skal løfte bevisbyrden for, at en forening modarbejder eller underminere m.v. og ikke foreningen, der skal bevise, at man støtter demokrati osv. Altså hvornår overholdes loven ikke? (jf. s. 7). Målet må klart være, at foreningsfriheden understøttes mest muligt, så det alene er de foreninger, der virkelig modarbejder og underminerer, som rammes. Derfor anbefaler vi, at denne skelnen tydeligt medtages i bemærkningerne! Ligeledes anbefaler vi, at det præciseres, at en religiøs (herunder kristen) tilknytning eller formulering i foreningens formålsparagraf ikke berettiger kommunen til at vælge den

"lette" løsning i sit tilsyn og bestemme, at loven ikke overholdes. Vi forudser, at en religiønskritisk forvaltning og "stramning af betingelserne for at opnå godkendelse som almen-nyttig og almenvelgørende forening mv. efter ligningslovens § 8 A, stk. 1, og § 12, stk. 3, med heraf følgende fradragsret for donationer til foreningerne mv." (s. 7) let vil kunne føre til fratagelse af ligningsloven bestemmelser (jf. forslaget pkt. 9 samt s. 7 og s. 10; sml. s. 32f).

Vi bakker op om det målrettede tilsyn og de øgede sanktionsmuligheder, som forslaget rummer (s. 24-27).

Vi anbefaler en nærmere afgrænsning i bemærkninger af begreberne "demokrati" og "grundlæggende friheds- og menneskerettigheder" (s. 16-17). For betyder det, at man fx ikke må fremholde en modstand mod fri abort, funderet i et klassisk kristent menneskesyn og opfattelse af livets begyndelse ved undfangelsen, når det for nylig (maj) blev bestemt på den internationale kvindekonference i København, at abort er en rettighed for kvinder? Vil det ikke længere være tilladt i foreningssammenhæng at hævde og fastholde udtalelser om kvinders adgang til præsteembedet jf. s. 8 pkt. 2 afsnit 3 og andre steder, hvor ligestilling mellem kønnene betones (fx s. 17)? Ligeledes vil det være opklarende at få nærmere defineret, hvad der kvalificerer et "yderligtgående synspunkt" (s. 9m og s. 20n) i lyset af Enighedspapiret, hvor særligt religiøse holdninger underlægges skærpet begrænsning.

Angående § 29 stk. 3 samt § 35 a

Vi støtter transparens i tildeling eller afslag til foreninger (§ 35 og s. 29-30). Naturligvis skal også religiøse grupper og trossamfund leve op til demokrati og grundlæggende menneskerettigheder for at opnå visse statslige goder og anerkendelse. Der skal være gennemsigtighed i økonomien, såfremt en gruppe/forening skal nyde skattemæssig begunstiggelse.

Vi anbefaler ikke, at kommuner har pligt til at offentliggøre folkeoplysende foreningers regnskaber på hjemmeside (§ 29 stk. 3). I forvejen kan man søge aktindsigt i regnskaberne jf. forvaltningsloven og offentlighedsloven. Hertil kommer også, at kommunerne skal bruge ressourcer på at gennemgå hvert enkelt regnskab for at sikre sig, at oplysninger, der er undtaget fra offentliggørelse, ikke fremkommer på hjemmesiden. Der er afsat 4,4 mio. kr. til kommunernes merforbrug ift. tilsyn, som kunne være midler anvendt i folkeoplysende øjemed. Vi vurderer, at det reelle beløb bliver større ved denne pligt angående regnskaber. Endvidere vil endnu flere frivillige kræfter skulle afsættes til regnskaber og sandsynligvis flere kroner til revisionsudgifter pga. de øgede krav til foreningers regnskabet (sml. s. 27f). Selvom der er et forståeligt aspekt i dette forslag, vurderer vi, at de samlede omkostninger samt såvel lønnede som frivilligere ressourcer er for store ift. at opnå det politiske ønske om at undgå misbrug, jf. Enighedsaftalen.

Angående tilføjelse af § 33 stk. 4

Vi anbefaler en nærmere præcisering i paragraffens ordlyd og en tydelig uddybning i bemærkningerne. Vi finder ikke, at indholdet "Der kan ikke ydes tilskud til aktiviteter, som har karakter af gudsdyrkelse eller kirkelige handlinger" automatisk modvirker en underminering af demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder. For så vidt kan vi følge intentionen om at lovfæste forbuddet i bekendtgørelse nr. 1251 af 12. december 2011 (jf. s. 13) ift. at afgrænse, hvortil der ikke kan støttes med offentlige midler. Men set i forslagets

helhed, får det karakter af, at det religiøse er suspækt i det offentlige rum og dermed – som tidligere anført – præge forvaltningsånden i det kommunale. For det bliver upræcist i bemærkninger (fx s. 53), hvor grænsen går for *gudsdyrkelse*. Kan en ungdomsforening afholde møder med bibelundervisning m.v., som man traditionelt har gjort i vækkelsesmiljøet, uden at komme i konflikt med loven, eller at man kommunalt ved risikobaseret tilsyn kan fratage folkeoplysningsmidler eller have adgang til ligningslovens fordele? Og mange flere tilfælde kunne nævnes. Eksemplet med spejderaktiviteter gør det uklart for det virke, vi har blandt børn og unge. Vi bemærker, at det er understreget, at der ikke er tilsigtet nogen ændring i den hidtidige retstilstand. Men formuleringer og eksempler gør det alligevel uklart, hvilke religiøse elementer og aktiviteter, der kan indgå i en forening, førend kommuner kan hævde, at loven ikke overholdes.

Derfor anbefaler vi i det mindste en tydeliggørelse af, at også idebestemte og religiøse organisationer kan modtage tilskud efter folkeoplysningsloven som hidtil. Bedre ville være, at § 33 stk. 4 slettes, da indholdet i sag og effekt er indeholdt i § 4 a i forslaget (dog hertil vores bemærkninger ovenfor).

Afsluttende bemærkninger

Vi er klar over, at foreninger, der opnår støtte via folkeoplysningsloven, gerne må være politiske, religiøse og lignende. Men de foreslåede lovændringer i udkastet vil utvivlsomt medføre, at religiøse og kirkelige foreninger oplever sig presset ud af folkeoplysningsloven. For at undgå det er det ikke utænkeligt, at flere foreninger ændrer i deres formålsbeskrivelser, så kristendom, evangelium og kirkelighed tages ud. Den tendens er allerede en realitet, og som vi frygter vil tiltage. Det er en mangel på forståelse for frihedsværdier og en forkert vej at gå til at begrænse eller bekæmpe det, man ikke vil have i samfundet, og dermed sætte åndsfriheden under pres. Det kan også på sigt få den konsekvens, at kristne foreninger ikke længere i samme grad kan bidrage til dannelse af samfundsborgere og aktivt være i samspil med det øvrige samfund.

Der bør i et demokratisk samfund tydeligt – også i lovgivningen – være rum for holdninger, der ikke er mainstream. Derfor opfordrer vi politikere til at styrke dannelsen frem for at forøge forbuddene (sml. s. 15 afsnit 4). At stå fast og hårdt på religions- og ytringsfrihed – også når det gælder adgang til folkeoplysningsmidler. Og så må alle – både religiøse og ikke-religiøse – være langt bedre til at give dem, der ikke vil den dannelse, kamp til stregen. Kamp på ord og ånd. Her har vi svigtet alt for længe.

Vi tilslutter os i øvrigt den overordnede vurdering, som Luthersk Mission m.fl. har afgivet i deres høringssvar.

Med venlig hilsen og
på vegne af Indre Mission i Danmark

Hans-Ole Bækgaard
formand

Jens Medom Madsen
generalsekretær

Indre Mission

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K
Pr. e-mail kum@kum.dk; stp@kum.dk

Frederiksberg, den 15. august 2016

Høring over forslag til lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven

ISO BRO har med tak modtaget høringsskrivelse af 30. juni 2016 vedrørende forslag til lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven (*Indsats mod foreninger, som modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder*).

ISO BRO finder det hensigtsmæssigt at give SKAT hjemmel til at underrette andre offentlige myndigheder om afslag på godkendelse som almennyttig og almenvelgørende foreninger, herunder at sådanne offentliggøres.

ISO BRO anerkender som udgangspunkt behovet for en opstramning af tilskudskravene til folkeoplysende foreninger og en præcisering af formålsbestemmelsen sådan, at foreninger, hvis formål og adfærd modarbejder og underminerer demokrati og grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, ikke kan få tilskud eller anvist lokaler hverken efter folkeoplysningsloven eller efter kommunalfullmægtsreglerne.

Måden, hvorpå dette ønskes gennemført, er imidlertid problematisk. Følgerne kan blive en urimelig forskelsbehandling, da lovgivningen primært er rettet mod religiøse foreninger og religiøse ytringer. Uagtet intentionerne forudser vi, ytringsfriheden som sådan reelt kommer under pres til skade for foreningsliv og demokrati.

Som det fremgår af den politiske aftale, omfatter nærværende lovforslag et væsentligt hovedtema: "Fratagelse af offentlig anerkendelse". Her må der manes til besindighed. Det er afgørende for et fortsat tillidsfuldt samarbejde mellem civilsamfundets foreninger og det offentlige i bred forstand, at de nævnte tiltag administreres med stor respekt for mangfoldigheden i frivillig- og foreningsdanmark. I særdeleshed, at det, der reelt handler om at gribe ind mod enkeltpersoners misbrug af foreningstilskud, ikke udvikler sig til en generel mistænkeliggørelse af frivillig- foreningsdanmark. Der må herunder tages stort hensyn til lokale foreningers reelle mulighed for at tage ansvar for de handlinger, en tilsyneladende meget bred kreds af personer kan tillægge foreningen.

Vi savner, at lovforslaget forholder sig til økonomiske og administrative konsekvenser for foreningerne. Med en vedtagelse af lovforslaget, bliver foreningerne reelt pålagt at forklare, hvorledes de vil sikre sig mod, at personer, der har tilknytning til foreningen, udviser en adfærd, der søger at modar-

Indsamlingsorganisationernes Brancheorganisation
Peter Bangs Vej 1, 5. – 2000 Frederiksberg
Tlf. 38 38 46 80 - Fax. 38 38 46 89 - E-mail isobro@isobro.dk

bejde eller underminere demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder. Opgaven øges også, fordi der for personer med tilknytning i lovforslaget ikke alene menes medlemmer og ansatte, men også frivillige og foredragsholdere.

Det vil blive en opgave for relevante paraplyorganisationer at vejlede foreningerne i at formulere nogle ledelsesmæssige tiltag, der kan sikre, at foreningerne får redskaber til løsning af denne opgave. Dette kunne være at bede foreningerne formulere eller tiltræde en "code of conduct", hvori foreningens ledelse beskriver, hvorledes den opfatter følgerne af lovens stramninger, hvilke tiltag den gør i forlængelse heraf, og hvori den samtidig forklarer personer med tilknytning til foreningen om følgerne af at udvise den uønskede adfærd.

Den stedlige kommune har bedre mulighed for at løfte tilsynsopgaven, hvis foreningerne har sådanne redskaber i hænde.

Det må undgås, at der skabes en situation, hvor en lokal forening af ren og skær usikkerhed om, hvorvidt den overtræder loven, afholder sig fra arrangementer, kendetegnet ved den frie debat, der i sig selv er afgørende for at opretholde demokratiet og sikre de grundlæggende friheds- og menneskerettigheder.

Med venlig hilsen
ISO BRO

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Robert Hinnerskov".

Robert Hinnerskov
Generalsekretær

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

København,
12-08-2016

kum@kum.dk
stp@kum.dk

Høringssvar fra Dansk Folkeoplysnings Samråd vedr. forslag til lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven

Dansk Folkeoplysnings Samråd (DFS) takker for invitationen til at afgive høringssvar til forslag til lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven.

Med den tætte sammenhæng mellem folkeoplysning og folkestyre, der er og historisk har været i Danmark, deler DFS opfattelsen af, at folkeoplysningsloven er et vigtigt instrument til at understøtte befolkningens demokratiforståelse, det aktive medborgerskab og den gensidige forpligtelse vi som borgere har overfor hinanden og fællesskabet.

Det er vores opfattelse at folkeoplysningsloven allerede i dag indeholder regler og bestemmelser, der i tilstrækkelig grad sikrer, at midlerne ikke gives til andre formål end folkeoplysning. Generelt stiller vi os derfor tvivlende overfor anledningen til lovændringen. I baggrunden for forslaget henvises til "en offentlig debat" og "eksempler på religiøse forkyndere". Os bekendt var der tale om en enkelt tv-udsendelse, der påstod at en koranskole modtog folkeoplysningsmidler. Denne påstand er senere tilbagevist af den pågældende kommune. Om end DFS har stor sympati for formålet med lovændringsforslaget, finder vi det betænkeligt i et oplyst demokrati, at lovgivning kan ske på et udokumenteret grundlag.

Når det er sagt, kan vi støtte flere dele af lovforslaget, mens vi har bekymringer på tre områder. Dem kommer vi nærmere ind på i det følgende.

Justering af folkeoplysningslovens formålsbestemmelse

DFS støtter forslaget om at tydeliggøre lovens formål om at understøtte demokrati og grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, jf. forslag nr. 1. Vi finder i den forbindelse anledning til at understrege, at det netop ikke kun handler om demokrati og frihed, men også menneskerettigheder. Grunden til at vi gerne vil understrege dette er valget af et af eksemplerne i bemærkningerne til forslag nr. 2:

"Det vil således ikke være omfattet af lovforslaget, hvis en forening f.eks. argumenterer for, at reglerne om udvisning ved dom skal strammes på en måde, som ikke vil være forenelig med Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis om retten til respekt for familielivet."
DFS mener ikke der bør herske tvivl om at menneskerettighederne skal respekteres og finder derfor eksemplet upassende og vildledende i denne sammenhæng.

Kommunernes tilsynspligt

DFS kan støtte intentionen i forslag nr. 2, hvorefter der ikke kan ydes tilskud eller anvises lokaler til foreninger, hvis formål eller adfærd modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder. Vi har imidlertid nogle betænkeligheder omkring den del, der handler om adfærd, som omfatter to forhold.

For det første, vil vi foreslå at begrebet ”adfærd” erstattes med begrebet ”handling” for at præcisere at der skal være tale om målrettede og bevidste handlinger.

For det andet, har vi betænkeligheder ved, at adfærd i forslaget omfatter udtalelser fra og handlinger udført af enkeltindivider, dvs. ansatte, frivillige, medlemmer eller foredragsholdere. Vi vurderer, at det vil pålægge foreningerne en intern kontrol, der ikke er i overensstemmelse med de grundlæggende frihedsrettigheder, og potentielt lægge begrænsninger i medlemskredsen, som ikke er i overensstemmelse med folkeoplysningslovens krav om åbenhed og medlemskab.

Endelig finder vi, at der er risiko for arbitrære afgørelser fra kommunens side, når vurderingen skal foretages konkret og på baggrund af omstændighederne i den enkelte sag. Vi mener, at det svækker den enkelte forenings retsstilling. Vi finder ikke at de præsenterede eksempler yder tiltrækkelig god vejledning til at kommunerne på betryggende vis kan foretage denne vurdering.

DFS foreslår i stedet, at bestemmelsen alene omfatter foreningen og ikke enkeltindivider i tilknytning til foreningen. Vi foreslår at bestemmelsen (§ 4 a.) i stedet formuleres således: ”Foreninger, hvis formål eller *handling* modarbejder eller underminerer...” Her vil ”handling” være forstået som aktiviteter, der officielt er en del af foreningens virke, og ikke mere eller mindre tilfældig adfærd fra et mere eller mindre tilfældigt medlem.

Offentliggørelse af afslag

DFS støtter offentlighed i forvaltningen og støtter derfor også den del af forslag nr. 8, hvorefter kommunalbestyrelsen fremover skal offentliggøre en fortegnelse over foreninger, der *modtager* tilskud eller har fået anvist lokaler. Men vi er imod den del af forslaget, der pålægger kommunalbestyrelserne at offentliggøre en fortegnelse over foreninger, der får *afslag*. Denne del af forslaget strider mod en praksis i den offentlige forvaltning, hvorefter man af hensyn til ansøgerne ikke offentliggør afslag. Dette princip praktiseres bredt i den offentlige forvaltning hvad enten der er tale om forskningsansøgninger, puljeansøgninger, jobansøgninger el.lign. og bør også gælde her. Især i betragtning af risikoen for arbitrære afgørelser, jf. ovenfor.

Med venlig hilsen

Trine Bendix Knudsen
Sekretariatsleder

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K
kum@kum.dk
stp@kum.dk

Høringssvar vedrørende forslag til lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven

Fritid&Samfund takker for at få mulighed for at kommentere ovennævnte forslag til ændring af folkeoplysnings- og ligningsloven.

Indledningsvist vil vi gerne påpege, at vi principielt støtter hensigten med lovændringen om at foreninger, hvis formål og adfærd underminere demokrati og grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, ikke skal kunne få tilskud eller få anvist lokaler i henhold til folkeoplysningsloven og kommunalfuldmagtsreglerne. Det er dog vigtigt for os at påpege, at målet med at forhindre nogle relative få rabiate religiøse foreninger i at få tilskud, ikke må føre til, at man gennem et øget bureaukrati straffer alle de demokratiske aktører, der får støtte fra loven. Et eksempel på en sådan fejlslagen lovændring var lovændringer i forbindelse med Tvind-sagen. På baggrund af denne sag fik alle foreninger der fik støtte fra folkeoplysningsloven m.m. gennem en lovændring pålagt en lang række bureaukratiske krav, fordi man gerne ville ramme én aktør: Tvindkoncernen. Det lykkedes ikke for alvor at ramme Tvind, og i stedet gjorde man det mere svært for det frivillige Danmark. Derfor bør man nøje overveje, hvilke indsatsområder, man vil benytte sig af, og hvilke konsekvenser det kan få for det øvrige foreningsliv, når man forsøger at forhindre antidemokratiske foreninger i at opnå tilskud m.v.

Kommentarer til punkter i ændringsforslaget:

Ændring af formålsbestemmelsen (§1+§4)

Fritid&Samfund har ingen problemer med at støtte de foreslåede tilføjelse til lovens §1 og §4, og vi er af den opfattelse, at ændringen af disse to paragraffer og den tilsvarende ændring af kommunalfuldmagten er tilstrækkelig til at opnå formålet med lovændringen. De efterfølgende ændringsforslag er for os at se unødvendige set i forhold til lovændringens hovedformål.

Offentliggørelse af regnskaber (§29)

Det kan være vanskeligt at se logikken i, at alle aktører skal offentliggøre deres regnskaber, når ændringerne af § 1 og 4 med de efterfølgende kommentarer i lovforslaget, giver god mulighed for at sortere de antidemokratiske aktører fra. I stedet kunne et argument for at offentliggøre alle foreningsregnskaber være at skabe større offentlighed i forvaltningen af lovens tilskud. Spørgsmålet er imidlertid, om det er nødvendigt, når der i forvejen er mulighed for aktindsigt?

Offentliggørelse af en fortegnelse over foreninger, der modtager tilskud (§35a)

Det kan være udmærket at have en oversigt over hvilke foreninger, der har fået tilskud for på denne måde at synliggøre de folkeoplysende aktiviteter for kommunens borgere, men det er svært at se, hvordan en sådan offentliggørelse har nogen betydning for målsætningen om, at forhindre de antidemokratiske foreninger i at få kommunale tilskud eller få stillet lokaler til rådighed.

Offentliggørelse af en fortegnelse over foreninger der har fået afslag (§35 stk.2)

Forslaget om at offentliggøre en fortegnelse over de foreninger, der har fået afslag, kan vi ikke støtte, selv om det kan være med til at synliggøre antidemokratiske foreninger. Det er at gå for vidt, fordi det bryder med den fornuftige praksis, der er i de kommunale forvaltninger om ikke at offentliggøre, hvem der har fået afslag. Forslaget er desuden unødvendigt, fordi man allerede har de nødvendige redskaber til at udelukke de foreninger, der undergraver demokrati og menneskerettigheder i §1+§4, og det vil være ressourcekrævende at gennemføre for de kommunale forvaltninger.

Med venlig hilsen

Steffen Hartje
Sekretariatschef

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

kum@kum.dk
stp@kum.dk

Høringssvar vedr. forslag til lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven.

Daghøjskoleforeningen takker for muligheden for at kommentere på lovforslaget.

Vi kan tilslutte os, at demokrati, grundlæggende friheds- og menneskerettigheder skrives ind i lovens formål, idet dette er i god overensstemmelse med vores opfattelse af folkeoplysningens opgave.

Vi har heller ikke indvendinger imod, at foreninger, der i sit formål modarbejder demokrati, grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, ikke kan få tilskud efter folkeoplysningsloven, men det er vores opfattelse at loven allerede i dag indebærer en tilstrækkelig sikring heraf.

Derimod er det meget betænkeligt, at enkeltpersoners adfærd, der i et ganske uklart defineret, omfang kan relateres til en forening, kan give anledning til udelukkelse fra tilskud mv. Det indeholder risiko for forvaltningsafgørelser, der baserer sig på politiske sym- og antipatier og ikke på objektive kriterier. Det er en nærliggende risiko, idet demokrati, grundlæggende friheds- og menneskerettigheder jo ikke er entydige begreber, men tvært imod opfattes meget forskelligt (og i sagens natur bør være til løbende diskussion).

Vi anser derfor at den foreslåede ændring overflødig og forvaltningsmæssigt betænkelig.

Vi ser det desuden som beskæmmende, at baggrunden for forslaget er en offentlig debat, baseret på en TV-udsendelse, der på grundlag af dårlig research fejlagtigt påstod, at en koranskole fik tilskud efter folkeoplysningsloven.

Det bliver yderligere problematisk, når bemærkningerne til lovforslaget tilsyneladende udvander forslaget for så vidt angår forpligtelsen til ikke at modarbejde eller underminere grundlæggende menneskerettigheder. Det er Foreningens opfattelse, at der ikke bør herske tvivl om, at menneskerettighederne skal håndhæves på linje med demokrati og frihedsrettigheder. Eksemplet er i bedste fald meget dårligt valgt.

Foreningen er desuden imod, at kommunerne skal forpligtes til at offentliggøre en liste over foreninger, der har fået afslag på tilskud mv. efter folkeoplysningsloven med henvisning til de foreslåede bestemmelser. En sådan offentliggørelse er under alle omstændigheder i modstrid med god offentlig forvaltningskik og betænkelig i forhold til hensyn til ansøger. I betragtning af risikoen for, at der kan ske afgørelser på et forvaltningsmæssigt betænkeligt grundlag, vil det efter vores opfattelse være uforsvarligt at offentliggøre en sådan fortegnelse.

Med venlig hilsen

Randi Jensen
Sekretariatsleder

Kulturministeriet kum@kum.dk og stp@kum.dk

KL's høringssvar vedr. ændring i folkeoplysningsloven og ligningsloven

KL har den 30. juni 2016 modtaget lovforslag om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven med høringsfrist den 15. august 2016.

Lovforslaget er en udmøntning af den politiske aftale fra den 31. maj 2016, som Regeringen, Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti og Det konservative Folkeparti indgik. Aftalen omhandler en række initiativer rettet mod religiøse forkyndere, som søger at undergrave danske love og værdier og understøtte parallelle retsopfattelse. Ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven indgår i aftalen, som desuden indeholder en række andre tiltag inden for følgende hovedtemaer: (1) Fratagelse af offentlig anerkendelse, (2) forhindre indrejse af hadprædikanter og (3) øgede sanktioner.

Lovforslaget består af følgende seks overordnede ændringer:

1. Opstramning af betingelser for at opnå støtte til folkeoplysende foreninger efter folkeoplysningsloven samt opstramning af kommunalfuldmagten, således at kommuner heller ikke med hjemmel i kommunalfuldmagten skal kunne yde støtte til foreninger, der modarbejder demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder.
2. Kommunernes tilsynspligt skal styrkes, således at kommunerne kan standse udbetaling, kræve allerede udbetalt støtte tilbage eller fratræde foreninger anviste lokale.
3. Kommunerne skal løbende offentliggøre en liste over foreninger, der modtager støtte eller får anvist lokale. Endvidere skal kommunerne offentliggøre de pågældende foreningers regnskaber for tilskud efter loven samt offentliggøre en liste over de foreninger, der får afslag på tilskud eller anvist lokale.
4. Kommunerne skal orientere SKAT, når der træffes afgørelse om manglende overholdelse af det foreslåede krav om ikke at modarbejde eller underminere demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder.
5. Forbuddet mod at yde støtte til gudsdyrkelse eller kirkelige handlinger, der i dag følger af bekendtgørelse nr. 1251 af 12. december 2011 om støtte til folkeoplysende voksenundervisning og frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde (folkeoplysningsbekendtgørelsen), bliver lovfæstet.
6. SKAT skal af egen drift underrette andre offentlige myndigheder om afslag på en ansøgning om – og tilbagekaldelse af – godkendelse som almenyttig eller almenvelgørende forening mv. efter ligningslovens § 8 A og § 12, stk. 3, når oplysningen vil være relevant for den pågældende myndighed.

KL har alene bemærkninger til ændringerne i nr. 1-4.

Dato: 1. august 2016

Sags ID: SAG-2016-03516
Dok. ID: 2218820

E-mail: IDHA@kl.dk og
sgl@kl.dk
Direkte: 3370 3403

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 3

Det fremgår desuden af lovforslaget, at regeringen ønsker, at der udarbejdes en rapport med en evaluering af de nye tilsynsregler. Evalueringen vil blive udarbejdet senest to år efter lovens ikrafttrædelse og herefter oversendt til Folketinget.

Bemærkninger til ændring nr. 1 om opstramningen af folkeoplysningsloven og kommunalfuldmagten

Det foreslås, at foreninger, hvis formål eller adfærd modarbejder eller underminere demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, ikke kan ydes tilskud til eller anvises lokaler efter folkeoplysningsloven. KL henleder opmærksomheden på, at det vil være en stor udfordring for kommunerne i praksis at sondre mellem en forenings adfærd og enkelte individers, som samtidig er medlemmer af den pågældende forening, adfærd og på den baggrund afgøre, hvorvidt en forening er tilskudsberettiget og/eller kan få anvist lokaler.

Ligeledes finder KL formuleringen om at underminere demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder yderst vanskeligt for kommunerne i praksis at lave afgørelser på baggrund af. I lovforslaget er der anført eksempler på definitionen af begreberne "demokrati" og "grundlæggende friheds- og menneskerettigheder", men da bestemmelsen er en absolut tilskudsbetingelsen, bør den formuleres udtømmende, så de kommunale forvaltning kan afgøre, om aktiviteten er tilskudsberettiget.

Bemærkninger til ændring nr. 2 om kommunernes tilsynspligt

Beskrivelsen af konsekvenserne for kommunerne ved de ændrede tilsynsregler underdrives. Ved eksempelvis at skrive "Derfor vil det kunne forekomme" (side 23 under afsnit 3), bliver der lagt op til, at lovændringen generelt ikke vil have konsekvenser for tilsynet og tilrettelæggelsen af dette i kommunerne. Dette stemmer ikke overens med lovforslaget. Selvom intentionen er, at omfanget af tilsynet ikke skal udvides markant, så vil det ændrede sigte med tilsynet, og det der i udkastet omtales som et "risikobaseret tilsyn", føre til ekstra administrative byrder i kommunerne.

Derudover vurderer KL, at bestemmelsen om opstramning for at yde støtte på andet grundlag end efter folkeoplysningsloven, vil medføre et omfattende tilsyn, når kommunerne skal kontrollere, om hvorvidt der i henhold til lovforslaget er tale om mellemmands leje, som er ulovlig, eller enkeltpersoners leje, som er lovlig. I praksis vil det være vanskeligt at kontrollere, om en enkeltperson optræder som mellemmand. Det er vanskeligt på baggrund af udlejningsanmodningen og emnet at afgøre, om en given aktivitet falder inden- eller udenfor lovens område.

I forbindelse med kommunernes tilsyn med foreningerne, vil det være hensigtsmæssigt, hvis kommunerne selv har adgang til at indhente og kontrollere foreningernes medlemslister og medlemsoplysninger (som jf. bemærkningerne til nuværende folkeoplysningslov §29 ikke kan indhentes i en form, der identificerer det enkelte medlem). Dette vil også være væsentligt i forhold til, at kommunerne kan vurdere om personer, der modarbejder demokrati og frihedsrettigheder har tilknytning til en forening. Alternativt kan kommunerne ikke få bekræftet om enkeltpersoner har tilknytning til en forening med mindre de selv udgiver sig som repræsentanter for foreningen eller har officielle poster, fx som bestyrelsesmedlem eller kontaktperson.

Dato: 1. august 2016

Sags ID: SAG-2016-03516
Dok. ID: 2218820

E-mail: IDHA@kl.dk og
sgl@kl.dk
Direkte: 3370 3403

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 3

Bemærkninger til ændring nr. 3 om offentliggørelse af regnskaber mv.

Det er ikke hensigtsmæssigt, at der bliver lagt op til, at kommunerne skal offentliggøre de tilsendte regnskaber løbende. Kommunerne skal afgøre regnskabsperioden og fristen for regnskabsaflæggelsen. Modtagelsen af regnskaberne kan være begrænset til en kort periode, da alle er underlagt samme frister. Man vil dermed med fordel kunne offentliggøre alle regnskaber samtidigt umiddelbart efter fristen for regnskabsaflæggelsen. Det vil være administrativt mindre belastende, uden at det går udover områdets gennemsigtighed, da perioden mellem modtagelsen af de første og sidste regnskaber vil være kort.

KL forudser desuden, at forslaget om at offentliggøre en fortegnelse over de foreninger, der meddeles afslag, vil medføre en administrativ tung byrde for kommunerne. Kommunerne har løbende både mundtlig og skriftlig dialog med mange potentielle ansøgere. Derfor har forslaget den konsekvens, at kommunerne skal udarbejde ekstra opgørelser af denne type sager. Forslaget tager derudover ikke højde for, at mange ansøgere også får afslag på dele af deres ansøgninger, både i forhold til aktivitetstilskud og lokaleudlån.

KL gør derudover opmærksom på, at mange foreninger er registreret med postadresse hos en fysisk person, typisk et bestyrelsesmedlem. Det forudsættes derfor, at der med loven er sikret lovmedholdelighed i forhold til persondataloven ved offentliggørelse af disse oplysninger.

Endeligt fremgår det af lovforslaget, at ordningen vil kunne bidrage til at sikre et let tilgængeligt overblik over, om en given forening f.eks. er meddelt afslag på støtte i en anden kommune. Da kommunerne registrerer og offentliggør oplysninger på forskellige måder, ligesom de enkelte kommuners hjemmesider er forskelligt opbygget, kræver det i givet fald en søgning på 98 kommuners hjemmesider. KL mener derfor ikke, at ordningen vil bidrage til at sikre landets kommunalbestyrelser et "let tilgængeligt overblik."

Bemærkninger til ændring nr. 4 om underretning til SKAT.

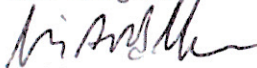
KL anbefaler, at loven først træder i kraft, når kommunernes digitale registrerings- og tilskudssystemer kan sende de nødvendige oplysninger til SKAT. Det fremgår ikke af lovforslaget, hvornår loven træder i kraft.

Forbehold for økonomiske konsekvenser

KL kan ikke afgive høringssvar vedr. de økonomiske konsekvenser på det foreliggende grundlag, idet ministeriet ikke har sendt forudsætninger for og beregningerne af de økonomiske konsekvenser med. KL forventer, at der bliver en separat DUT-høring.

Dette høringssvar er afgivet med forbehold for politisk godkendelse.

Med venlig hilsen

Niel Arendt Nielsen

Ida Hagemann

Dato: 1. august 2016

Sags ID: SAG-2016-03516
Dok. ID: 2218820

E-mail: IDHA@kl.dk og
sgl@kl.dk
Direkte: 3370 3403

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 3 af 3

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K
kum@kum.dk
stp@kum.dk

Nyborg, den 15. august 2016

Høringssvar vedrørende forslag til lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven
Dansk Firmaidrætsforbund takker for muligheden for at afgive et høringssvar til forslag til ændringer i Folkeoplysningsloven og Ligningsloven.

Folkeoplysningslovens formål er at sikre offentlige tilskud til den frie folkeoplysende virksomhed, og derigennem styrke demokratiforståelse og det forpligtende fællesskab med respekt for andre.

Formålsbestemmelsen §§ 1 og 4 A

Vi kan tilslutte os ændringerne i formålsbestemmelsen, og finder det helt naturligt at foreninger som modarbejder demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder ikke kan modtage tilskud og det bliver så præciseret med den foreslåede § 4 a.

Offentliggørelse af regnskab (§ 29, stk. 3)

Vi har principielt ikke noget imod at foreninger som modtager tilskud får deres regnskaber offentliggjort, men imødeser, at det kan give foreninger øgede arbejdsopgaver eller udgifter til udarbejdelse af mere professionelle regnskaber. Forslaget er efter vores vurdering ikke nødvendigt for at opnå det der er formålet med lovændringerne.

Offentlighedens muligheder for indsigt i de sager der behandles i kommunerne, herunder indsigte i de regnskaber som ligger til grund for de kommunale tilskud er sikret med Lov om offentlighed i forvaltningen.

Offentliggørelse af hvilke foreninger der modtager tilskud eller anvises lokaler (§ 35 a, stk. 1)

Dansk Firmaidrætsforbund har ingen indvendinger til at det offentliggøres hvilke foreninger der modtager tilskud eller får anvist lokaler.

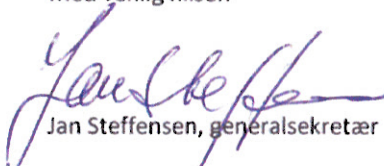
Offentliggørelse af hvilke foreninger der har fået afslag på tilskud eller anvisning af lokaler (§ 35 a, stk 2)

Vi kan ikke se hvilke interesser det skal tjene, at offentliggøre hvilke foreninger der har fået afslag på tilskud eller anvisning af lokaler og kan derfor ikke støtte dette forslag.

Ændringer i Ligningsloven.

Vi har ingen kommentarer til de foreslåede ændringer i Ligningsloven

Med venlig hilsen

Jan Steffensen, generalsekretær

Kulturministeriet

Att:

kum@kum.dk

stp@kum.dk

Ny Østergade 7, 1. sal

4000 Roskilde

Tlf. 70 20 60 20

www.danskoplysning.dk

post@danskoplysning.dk

Roskilde, 15. august 2016

Høringssvar fra Dansk Oplysnings Forbund vedr. forslag til lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven

Dansk Oplysnings Forbund (DOF) takker for muligheden for at afgive høringssvar.

DOF kan fuldt ud støtte, at der iværksættes en styrket indsats mod foreninger, der modarbejder eller underminerer vores demokrati og de grundlæggende friheds- og menneskerettigheder. Det er naturligvis ikke acceptabelt, hvis tilskud eller lokaleanvisning under folkeoplysningsloven anvendes til at modarbejde det danske demokrati.

Det er helt grundlæggende DOF's opfattelse at i forhold til de eksisterende støttemuligheder, så vil forslaget udelukkende have betydning for ganske få foreninger, og at samtlige DOF's medlemsskoler vil have de samme støttemuligheder, som de kender i dag. Vi finder det således vigtigt, at dette klart kommunikeres. Formuleringerne i bemærkningerne på side 6 og 15 herom kan i vores optik fint anvendes.

I lyset af ovenstående kan DOF støtte forslaget om ændringen af folkeoplysningslovens formålsparagraf.

DOF finder, at der i forhold til forslaget om at indføre § 4 a bør gøres nogle nærmere overvejelser. Vi vil således foreslå, at begrebet "adfærd" erstattes med begrebet "handling" (herunder ytringer), idet adfærdsbegrebet er ganske bredt og kan give anledning til et for stort fortolkningsrum. Adfærd er ikke nødvendigvis målrettet og bevidst, hvilket handlinger almindeligvis defineres at være. I forhold til lovforslaget er det vores forståelse, at intentionen er, at foreninger, der målrettet og bevidst modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, ikke skal kunne modtage tilskud eller anvises lokaler.

I DOF's optik er det ligeledes vigtigt, at det tydeliggøres, hvornår foreningen/aftenskolen kan straffes for enkeltpersoners eller for persongrupperes adfærd (handling). Det er vigtigt at klargøre, hvilke personer der tænkes på. Er det bestyrelsen, der naturligvis i både foreningens vedtægter og aktiviteter er forpligtet i forhold til loven, så kan det give god mening. Er det imidlertid foreningens medlemmer i den brede forstand, som folkeoplysningsloven lægger op til (jf. § 4 stk. 3 pkt. 6), så vil det med de nuværende formuleringer kunne give foreningen store og

uhensigtsmæssige problemer, hvilket ikke giver mening. Konkret vil DOF foreslå, at "medlemmers" adfærd (handling) IKKE kan henregnes til foreningen. Dette skal ses i lyset af, at folkeoplysningsloven for så vidt angår den folkeoplysende voksenundervisning fordrer, at foreningen har medlemmer (§ 4 stk. 2 pkt. 3), men ellers ikke stiller nøjere krav her til, og for så vidt angår det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde som hovedregel kræver, at foreningen er åben for alle, der kan tilslutte sig foreningens formål (§ 4 stk. 3 pkt. 6). Foreningerne kan således med folkeoplysningslovens krav om åbenhed og medlemskab have ganske svært ved at begrænse deres medlemskreds.

DOF vil på det kraftigste opfordre til, at der gøres væsentligt mere for at definere begreberne demokrati, grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, samt hvad der kan defineres som værende modarbejdende og underminerende adfærd (handling). Vi finder ikke, at eksemplerne i bemærkningerne bidrager til afklaring, idet de to eksempler på side 17 repræsenterer en tydelig yderpol, og eksemplet i tredje afsnit på side 18 umiddelbart kun bidrager til at skabe tvivl fremfor at skabe klarhed. Konkret vil eksempler, der nærmer sig en gråzone være relevante. Hvis ikke lovgiver kan skabe et tydeligere billede af, hvad der er lovlig henholdsvis ulovlig adfærd i denne henseende, er det DOF's vurdering, at kommunerne vil stå med et meget stort fortolkningsrum, som kan risikere at skabe en usikker retstilstand.

DOF finder som udgangspunkt ikke, at der er behov for at styrke det kommunale tilsyn, med den folkeoplysende voksenundervisning. Samtidig kan vi også konstatere, at der igennem de senere år er kommet flere eksempler på, at nogle kommuner har svært ved at administrere folkeoplysningslovens tilskudsregler og egne retningslinjer, ligesom der også har været enkelte eksempler på, at aftenskoler har misbrugt reglerne og har hjemtaget større tilskud, end de reelt var berettiget til. Derfor kan vi godt se det hensigtsmæssige i, at lovforslaget lægger op til en stramning af det kommunale tilsyn. Det kan potentielt bevirke, at nogle kommuner må tilføre yderligere administrative kompetencer og ressourcer til området, hvilket igen kan generere et mere konstruktivt samspil mellem aftenskolerne og kommunen. Desuden vil det kunne medføre, at misbrug af reglerne stort set kan elimineres. DOF finder, at den "risikobaserede tilgang", som skitseres i bemærkningerne, er et godt afsæt for et styrket kommunalt tilsyn.

Det fremgår af bemærkningerne, at det fortsat vil være kommunalbestyrelsen, der afgør, hvordan tilsynet med foreningernes overholdelse af loven og regler fastsat i medfør heraf nærmere skal tilrettelægges. DOF vil foreslå, at det kommer til at fremgå, at kommunens tilrettelæggelse af tilsynet skal behandles i kommunens udvalg nedsat jf. folkeoplysningslovens § 35 stk. 2.

Det fremgår af lovforslaget og bemærkningerne hertil, at kommunen blandt andet kan forlange hel eller delvis tilbagebetaling af udbetalt tilskud. Bestemmelsen er en "kan-bestemmelse" som i den gældende lov. DOF ser med tilfredshed, at det af bemærkningerne fremgår, at: "Det forudsættes dog, at kommunalbestyrelsen som det klare udgangspunkt skal benytte de nævnte reaktionsmuligheder, hvis en forening ikke overholder loven eller regler fastsat i medfør heraf." Da der for den folkeoplysende voksenundervisnings vedkommende er tale om, at en samlet ramme fordeles til skolerne, så er det i bund og grund et "nulsumsspil", så hvis en skole har fået

for meget, så har andre fået for lidt. Vi er derfor af den opfattelse, at der ved misbrug skal ske tilbagebetaling og regulering/omfordeling af tilskud. Det finder DOF også vil være i overensstemmelse med folkeoplysningslovens § 33 stk. 2, som blandt andet forpligter kommunerne på at sikre lige tilskudsvilkår.

Afslutningsvis kan DOF bakke op om, at der senest to år efter lovens ikrafttrædelse udarbejdes en evalueringsrapport. I den forbindelse bør det tydeliggøres, hvad evalueringsrapporten forventes at indeholde, idet det af bemærkningerne øverst på side 8 fremgår, "at der udarbejdes en rapport med en evaluering af de nye tilsynsregler." DOF vil anbefale, at en evalueringsrapport vil komme til at inddrage alle elementer i lovændringen og ikke blot forhold omkring styrkelsen af det kommunale tilsyn.

Vi står naturligvis til rådighed for en uddybning af ovenstående høringssvar.

Med venlig hilsen

Henrik Christensen
Sekretariatsleder

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Tel: 33 92 33 70
E-mail: kum@kum.dk
stp@kum.dk

Høringssvar til forslag til lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven

(Indsats mod foreninger, som modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder)

15. august 2016

DUF – Dansk Ungdoms Fællesråd takker for muligheden for at afgive høringssvar til forslag til lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven. DUF har i den forbindelse følgende bemærkninger:

Kontaktperson
Henriette Laursen
Tlf. dir.: 60201405
E-mail: hl@duf.dk

Indledning

I DUF forstår vi behovet for at ændre loven med henblik på at undgå svindel med folkeoplysningsmidler, og vi bakker op om intentionen bag de forestående lovændringer.

Folkeoplysningsloven har til formål at understøtte det frivillige folkeoplysende foreningsarbejde og derigennem styrke danskernes demokratiforståelse og det aktive medborgerskab. Loven skal fremme demokratiet og ikke undergrave det.

Demokratisk opbygning og folkeoplysende virksomhed er allerede centrale krav til foreninger for at opnå tilskud ifølge den eksisterende lov. Derfor er det også vigtigt for os at understrege, at de foreninger, der gav anledning til revisionen af loven, ikke var foreninger med religiøst eller politisk formål. Det var derimod foreninger med politiske og religiøse medlemmer, som misbrugte foreningstilskuddene til formål, der aldrig kan være støtteberettigede.

Anerkendelse af religiøse demokratiske foreninger - § 33 stk. 4

Vi har ingen bemærkninger til, at de særlige betingelser, der gør sig gældende for religiøse foreninger, flyttes fra bekendtgørelsen til loven. Vi er taknemmelige for det arbejde, der er blevet gjort for at sikre, at DUFs medlemsorganisationer ikke bliver berørt af lovændringen. Vi mener, at det er med til at anerkende og betone, at aktiviteter af politisk eller religiøs art er sidestillet med øvrige folkeoplysende aktiviteter for børn og unge. Vi mener desuden, at det vil kunne hjælpe med at sikre, at holdningsbaserede fællesskaber ikke bliver diskrimineret i de kommunale folkeoplysningspolitikker.

Offentliggørelse af foreningernes regnskab - § 29 stk. 3

På baggrund af de ulykkelige svindelsager har vi i DUF forståelse for det politiske behov for at skabe mere åbenhed om de folkeoplysende foreningers økonomi. Det er dog ikke vores opfattelse, at offentliggørelse

af samtlige indleverede regnskaber for ansøgerne vil udvide offentlighedens muligheder for indsigt i foreningerne.

Offentlighedsloven sikrer i dag, at samtlige indleverede ansøgninger om folkeoplysningstilskud samt tilhørende bilag som årsregnskaber m.m. er undergivet fuld aktindsigt. Enhver journalist eller privatperson kan således altid få indsigt i de oplysninger, der ligger til grund for ansøgningen til den enkelte kommune.

Såfremt lovgiver ønsker at opretholde den eksisterende beskyttelse af følsomme oplysninger om foreninger og privatpersoner, vil den enkelte kommune inden den generelle offentliggørelse skulle vurdere hver enkel ansøgning og dens bilag. Akkurat som tilfældet er nu, hvis der begæres aktindsigt efter offentlighedsloven i en konkret sag. Kun derigennem kan det nemlig sikres, at de nævnte hensyn til foreninger, virksomheder og personer kan opretholdes.

Offentliggørelse af samtlige regnskaber vil betyde øget risiko for, at følsomme oplysninger offentliggøres – også selvom kommuner er forpligtede til at foretage en juridisk vurdering af oplysningerne inden offentliggørelsen.

På baggrund af ovenstående er det DUFs opfattelse, at indførelse af et krav om offentliggørelse af samtlige indleverede foreningsregnskaber ikke øger offentlighedens indsigt i og kontrol med foreningerne.

Styrket kommunalt tilsyn - § 33 stk. 5

I DUF forstår vi behovet for at styrke det kommunale tilsyn med, at loven for folkeoplysningstilskud bliver overholdt. Vi mener dog, at det er vigtigt, at det fortsat bliver med udgangspunkt i et tillidsbaseret system, hvor den demokratiske opbygning af foreningen, hvor medlemmerne til enhver tid kan afsætte ledelsen, sikrer, at der ikke foregår svindel med midlerne. Det er ganske unikt for Danmark, at vi har en folkeoplysningslov, som støtter og anerkender en af grundpillerne i det danske samfund - nemlig de folkeoplysende foreninger.

Den enkelte kommune har, som loven er i dag, både pligt og ret til gennem kontrol at sikre, at midlerne ikke går til ulovlige formål.

Øgede administrative byrder

Vi har en bekymring for, at det styrkede kommunale tilsyn og kravet til offentliggørelse af regnskaber kan øge de administrative byrder væsentligt - både for kommunen og for den enkelte forening.

Langt størstedelen af foreningerne har en meget begrænset økonomi, og ressourcerne, både de økonomiske og menneskelige, bruges på at skabe meningsfulde aktiviteter for medlemmerne. Øgede krav til kontrol og dokumentation kan risikere at dræne foreningerne for en betragtelig del af de ressourcer, der er til rådighed. Det er vigtigt for os, at ændringerne ikke fører til et kontrolregime over for foreningerne.

Et styrket kommunale tilsyn og krav til offentliggørelse af regnskaber vil konkret betyde, at foreningerne får betragtelige udgifter til eksterne revisorer, da den kommunikative kvalitet og sikringen af fortrolige oplysninger i regnskaberne skal øges.

Vi er desuden bekymret for, at kommunerne kan blive pålagt en uhensigtsmæssigt stor administrativ byrde. Da der ikke tilføres flere midler til området, er det vores frygt, at det kan dræne området for ressourcer. Det kan og skal ikke være hensigten at flytte penge fra det demokratiserende foreningsarbejde blandt børn og unge til administration på rådhuset.

Offentliggørelse af tilskudsmodtagende foreninger - § 35 a.

Ud fra et princip om, at der skal være åbenhed om politiske beslutninger, finder vi det positivt, at foreninger der modtager tilskud, og afslag herpå bliver offentliggjort.

Afsluttende

DUF står gerne til rådighed for en uddybning af ovenstående bemærkninger.

Med venlig hilsen

Henriette Laursen
Generalsekretær

Fra: Michael Thomsen <MTHO@KM.DK>
Sendt: 15. august 2016 13:04
Til: Kulturministeriet
Cc: Sofie Tolstrup
Emne: Høringssvar til folkeoplysningsloven
Vedhæftede filer: Høringssvar til folkeoplysningsloven.docx

Danmarks Folkekirkelige Søndagsskoler
Korskærvej 25
7000 Fredericia

Til Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Den. 14. august 2016

Høringssvar fra Danmarks Folkekirkelige Søndagsskoler (DFS) vedr. udkast til Lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven (Indsats mod foreninger, som modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder).

DFS tillader sig hermed at kommentere ovenstående lovudkast.

I DFS hilser vi åbenhed om økonomi og foreningsstruktur særdeles velkommen. Vi finder det dog unødvendigt resursekrævende at en offentliggørelse af regnskab på kommunernes hjemmeside skal gøres tvungen, idet kommunerne til enhver tid kan kræve at få alle oplysninger udleveret ved begrundet mistanke om misbrug eller blot ved stikprøvekontrol af berigtigelsen af tilskud.

Vi finder det også meget uheldigt og kan godt frygte for de fremtidige perspektiver i, at religiøse foreninger under eet mistænkeliggøres som værende modarbejdende eller underminerende demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder. Det er helt tydeligt, hvilket også fremgår af de eksempler, der er i forklaringerne, at loven skal dæmme op for islamisk praksis i modstrid med netop demokrati og friheds- og menneskerettigheder. Derfor finder vi det helt unødvendigt, at de kirkelige foreninger, der netop i deres virke er med til at danne og forme børn og unge til demokrati og varetagelse af friheds- og menneskerettigheder gennem foreningernes struktur og virke, skal rammes af disse bestemmelser mod religiøse foreninger med gudsdyrkelse og kirkelige handlinger. Vi finder det ydermere meget underligt, når kristne foreninger, der i deres formålsparagraffer, struktur m.m. bygger på folkekirkens grundlag, der i grundloven er sikret og anerkendt af staten, pludselig skal mistænkeliggøres i det kommunale regi. Såfremt en bøn, som nævnt i forklaringerne, skal diskvalificere til tilskud, kan der ikke længere bedes Fadervor i foreningens regi. Dette harmonerer ikke med tradition og tilknytningen til folkekirken og i det hele taget til den kristne kultur, som dansk lov, kultur og tradition er bygget på.

Vi foreslår derfor, at § 33 stk. 4 helt slettes. Ifald det ikke lader sig gøre, foreslår vi, at det tilføjes til den foreslåede ordlyd: *hvor dennes ordlyd, ideologi, teologi og liturgi modarbejder demokrati og grundlæggende friheds- og menneskerettigheder.*

Når vi foreslår ovennævnte § 33 stk. 4 helt fjernet eller med tilføjelsen, er det med begrundelse i, at såfremt kommunerne lever op til deres tilsynspligt og foretager denne, så vil det være helt unødvendigt at skelne mellem religiøse og alle andre foreninger, idet det så vil være muligt at "fange" misbruget af tilskudsmulighederne. Derved undgår man også, hvilket vi har svært ved at forestille os er lovens hensigt, at mistænkeliggøre enhver religiøs forening/gruppe som pr. automatik til at være samfundsnedbrydende. Vi kan godt frygte, at signalværdien og retorikken i modsat fald kan have negative konsekvenser for religiøse grupper, der måske ikke nyder den store bevågenhed i offentligheden, men som alligevel er med til at fremme dannelse af demokrati og grundlæggende friheds- og menneskerettigheder i vort samfund.

- I øvrigt deler vi de bekymringer, de tiltænke lovændringer medfører, som vi er bekendt med, at Indre Mission og andre kirkelige organisationer fremhæver i deres høringssvar.

På vegne af Danmarks Folkekirkelige Søndagsskoler

Michael Thomsen, formand

Erik Bertelsen, næstformand

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

kum@kum.dk
stp@kum.dk

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98

DATO: 15. august 2016
SAGSNR.: 2016 - 2061
ID NR.: 413418

Høring - over forslag til lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven (Indsats mod foreninger, som modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder)

Ved e-mail af 30. juni 2016 har Kulturministeriet anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte lovforslag.

Advokatrådet har følgende bemærkninger:

Et af de centrale punkter i lovforslaget er forslaget § 4 a, hvoraf det fremgår, at foreninger, hvis formål eller adfærd modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, ikke kan ydes tilskud eller anvises lokaler efter folkeoplysningsloven.

Bestemmelsens ordlyd indebærer meget vide rammer for forvaltningens skøn i de tilfælde, hvor kommunerne skal tage stilling til, om en forening er berettiget til tilskud/lokaler. I lovudkastets bemærkninger har man forsøgt at præcisere, hvilke handlinger, der er omfattet af loven, og hvilke der ikke er omfattet af loven. Imidlertid synes disse præciseringer kun at give anledning til yderligere tvivl om rækkevidden af loven.

Blandt flere eksempler fremgår det i bemærkningernes pkt. 3.1.3.2.2, at det ikke er i strid med loven, at en forening argumenterer for, at reglerne om udvisning skal strammes på en måde, som ikke er forenelig med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Derimod vil det være omfattet af loven, hvis en forening opfordrer til, at personer med forskellig race eller kulturel baggrund ikke bør have adgang til at indgå ægteskab med hinanden.

Det er umiddelbart ud fra en faglig juridisk vinkel meget vanskeligt at se, hvori forskellen består i forhold til lovens ordlyd om at modarbejde eller underminere grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, og det vil være særdeles vanskeligt for kommunerne at foretage en vurdering af rækkevidden af denne bestemmelse.

Det samme usikkerhed synes at gøre sig gældende under bemærkningernes pkt. 3.1.3.2.3, hvor det drøftes, hvornår en adfærd kan henregnes til en forening. Her anføres det, at personer med en fjernere tilknytning til foreningen – f.eks. en foredragsholder, der holder et oplæg under et arrangement, som foreningen er arrangør af – som udgangspunkt vil have den fornødne tilknytning til foreningen til at foredragsholderens adfærd kan henregnes til foreningen.

Umiddelbart herefter anføres det, at der ved den nærmere stillingtagen til, om en given adfærd kan henregnes til en forening, skal lægges vægt på de samme momenter, som gælder, når man f.eks. skal afgøre, om en forening kan straffes for enkeltpersoners handlinger, eller om en forening er erstatningsansvarlig for enkeltpersoners handlinger.

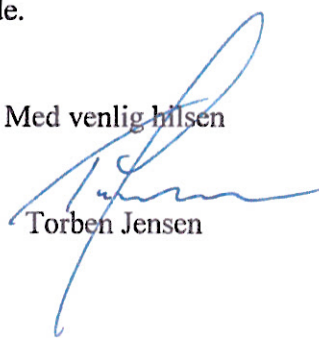
Advokatrådet skal hertil bemærke, at det vil være meget usædvanligt, at en forening i strafferetlig eller erstatningsretlig henseende vil være ansvarlig for en oplægsholders ytringer, hvilket bidrager til usikkerhed om, hvad der reelt kan henregnes til en forening.

Samlet set er det derfor Advokatrådets opfattelse, at de foreslåede regler vil være særdeles vanskelige at håndtere i praksis, og der er derfor en betydelig risiko for, at der træffes forkerte afgørelser. Dette er ud fra en retssikkerhedsmæssig betragtning særdeles bekymrende.

Advokatrådet har i et høringssvar til Justitsministeriet om lovudkastet vedrørende religiøse forkyndere foreslået, at der nedsættes et sagkyndigt udvalg, som får til opgave at forberede et lovforslag. Advokatrådet skal hermed gentage denne opfordring også i forhold til Kulturministeriets lovgivningsinitiativ.

I det omfang Kulturministeriet på trods heraf vælger at fremme sagen og fremsætte lovforslag på grundlag af høringsudkastet, skal Advokatrådet henlede opmærksomheden på, at Justitsministeriets lovforslag dels skal undergives lovovervågning, dels indeholder en revisionsklausul. En tilsvarende løsning bør i givet fald tilstræbes i dette tilfælde.

Med venlig hilsen

Torben Jensen

Den 15. august 2016

Høringssvar fra Indre Missions Ungdom vedr. forslag til Lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven (indsats mod foreninger, som modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder)

Indre Missions Ungdoms landsudvalg tillader sig herved at fremsende følgende høringssvar til det lovudkast, der er sendt til høring den 30. juni 2016:

Vi tilslutter os Enighedspapirets intention om at gribe ind over for det ganske lille mindretal af religiøse hadprædikanter, som søger at undergrave demokratiet, danske love og dermed misbruger de danske frihedsrettigheder. Men lovudkastet i sin nuværende form har mange unødige og utilsigtede konsekvenser og bør derfor efter vores overbevisning ændres.

Enighedspapiret og lovudkastet i særdeleshed er med til at kaste et mistænkeligt skær over al religiøs foreningsarbejde, som undergravende for demokratiet. Historien viser at kirkeligt foreningsarbejde netop har haft stor betydning for mange danskere - ikke mindst børn og unges, dannelse og demokratiske forståelse.

Vi finder det desuden meget underligt, når kristne foreninger, der i deres formålsparagraffer, struktur m.m. bygger på folkekirkens grundlag, der i grundlovssikret og anerkendt af staten, pludselig skal mistænkeliggøres i det kommunale regi. Såfremt bøn, som nævnt i forklaringerne, skal diskvalificere til tilskud, kan der ikke længere bedes Fadervor i foreningerne. Dette harmonerer ikke med tradition og tilknytningen til folkekirken og den kristne kultur, som dansk lov og kultur vort samfund er bygget på.

Derfor er vores anbefaling at lovudkastet ændres så det omfatter alle typer af foreninger der dokumenteret modarbejder demokrati og/eller de grundlæggende friheds- og menneskerettigheder.

Ligeledes vil vi anbefale at § 33 stk. 4 slettes, med begrundelse i at denne præcisering i særdeleshed er med til at mistænkeliggøre religiøse foreninger, og dette er allerede dækket ind af det kommunale tilsyn. Ønskes det ikke fjernet vil vi foreslå følgende tilføjelse: *hvor dennes ordlyd, ideologi, teologi og liturgi modarbejder demokrati og grundlæggende friheds- og menneskerettigheder* - da dette er sigtet med lovudkastet.

Desuden tilslutter vi os de øvrige vurderinger, som Indre Missions hovedbestyrelse har afgivet i deres høringssvar.

Med venlig hilsen og
på vegne af Indre Mission Ungdom i Danmark

Cecilie Sønderby Christensen
Formand

Tonny Dall Sørensen
Landsleder

Korskærvej 25
7000 Fredericia
82271211
imu@imu.dk
imu.dk

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K
kum@kum.dk
Att: stp@kum.dk

København den 15. august 2016

Høringssvar fra Kulturelle Samråd i Danmark vedr. forslag til lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven

I henhold til Ministeriets skrivelse af 30. juni 2016 vedr. ovenstående høring har Kulturelle Samråd i Danmark flg. kommentarer:

Kulturelle Samråd i Danmark mener, at man med lovforslaget er med til at sikre, at risikoen for, at folkeoplysningsloven bliver misbrugt i fremtiden, er minimeret. Dog har vi flg. forslag til ændringer:

Da foreningers formålsbestemmelser i nogle tilfælde kan være uklare, mener Kulturelle Samråd i Danmark, at det vil være hensigtsmæssigt ikke kun at vurdere foreningernes evt. misbrug på disse, men også på foreningernes virke. Imidlertid giver det ikke mening, at tale om foreningernes *adfærd*, som nævnt i lovforslagets § 4a, da adfærd er et begreb, der er knyttet til enkeltindivider, og en vurdering af foreningernes virke bør ikke baseres på enkeltindividers adfærd. I stedet vil Kulturelle Samråd i Danmark foreslå, at ordet *adfærd* erstattes af *aktiviteter*.

Hvad angår offentliggørelse af regnskaber, mener Kulturelle Samråd i Danmark, at området i forvejen er dækket af offentlighed i forvaltningen, og at det derfor er en unødvendig opgave at lægge på kommunerne. Af samme grund mener Kulturelle Samråd i Danmark heller ikke, at det er kommunernes opgave at offentliggøre, hvilke foreninger, der har fået afslag på ansøgninger.

Med disse ændringer mener Kulturelle Samråd i Danmark, at de foreslåede ændringer kan gennemføres, uden at foreningsdemokratiet og de grundlæggende friheds- og menneskerettigheder ødelægges.

Venlig hilsen

Bente Schindel, Sekretariatsleder

MUSISK OPLYSNINGS FORBUND

Virum den 15. august 2016

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K
kum@kum.dk
Att: stp@kum.dk

Høringssvar fra Musisk Oplysnings Forbund vedr. forslag til lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven

I henhold til Ministeriets skrivelse af 30. juni 2016 vedr. ovenstående høring har Musisk Oplysnings Forbund flg. kommentar:

Musisk Oplysnings Forbund kan fuldt ud tilslutte sig Kulturelle Samråd i Danmarks høringssvar.

Venlig hilsen

Bente Schindel, formand

Bente Schindel, formand
Bakkevej 10a,
2830 Virum
Mobil: 29 64 70 40

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

kum@kum.dk
stp@kum.dk

København, den 15. august 2016

Høringssvar – ændring af folkeoplysningsloven

Fora takker for denne lejlighed til at afgive høringssvar i forbindelse med ændring af folkeoplysningsloven.

Fora er grundlæggende enig i den bagvedliggende hensigt med lovforslaget: at forsøge at forhindre at demokratiforståelse, demokratiske værdier, aktivt medborgerskab og menneskerettigheder modarbejdes.

Fora bakker således grundlæggende op om folkeoplysningslovens formål og bestemmelser vedrørende støtte til folkeoplysende virksomhed i folkeoplysende foreninger.

Det er Foras opfattelse, at Folkeoplysningsloven allerede i dag grundlæggende indeholder regler og bestemmelser, der sikrer disse værdier og hensyn i den folkeoplysende virksomhed der modtager støtte, bl.a. gennem udførlige regler for foreningernes demokratiske opbygning demokratiske virke, mm.

I forslaget til ændring af folkeoplysningsloven foreslås disse regler tilføjet nogle bredt formulerede formålsbestemmelser om fremme af bl.a. demokratiforståelse og aktivt medborgerskab.

Efter Foras opfattelse åbnes der med disse bredt formulerede formålsbestemmelser op for en udstrakt grad af skøn i den enkelte kommune af hvorvidt en folkeoplysende forening lever op til kravene. Skøn medfører altid forskelle i krav til hvordan kravene efterleves i en hvis udstrækning.

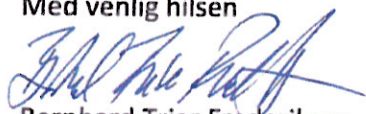
Der er derfor efter Foras opfattelse tale om overflødige og unødvendige forslag til stramninger, der i bedste fald ikke har nogen virkning, men i værste fald risikerer at udvande eller mudre det grundlag den folkeoplysende virksomhed skal foregå på, når det skal omsættes til konkret lokal sagsbehandling og -afgørelse.

Vi ønsker at henlede opmærksomheden på Folkeoplysningslovens § 7, hvori formålet med den folkeoplysende voksenundervisning defineres til at være "at fremme demokratiforståelse og aktivt medborgerskab og med udgangspunkt i undervisning at øge deltagernes almene og faglige indsigt og færdigheder."

Fora støtter hensigten om at evaluere lovændringerne efter senest to år, men vil anbefale at der i forbindelse med en evaluering af ændring af de nye tilsynsbestemmelser også evalueres på lovændringernes øvrige mulige virkninger. Fora vil derfor foreslå, at en kommende evaluering også kommer til at omfatte en evaluering og vurdering af hvorvidt den samlede lovændring medfører uhensigtsmæssige virkninger f.eks. i forbindelse med kommunernes tildeling af støtte særligt om ændringerne de facto medfører at foreninger som reelt holder sig indenfor lovens rammer og opfylder folkeoplysningslovens bestemmelser nægtes eller fratages tilskud.

Fora finder ikke, at den foreslåede udvidede adgang for SKAT til orientering om foreninger der ikke får eller frataget tilskud giver anledning til bemærkninger.

Med venlig hilsen

Bernhard Trier Frederiksen
Sekretariatsleder
Fora

Sofie Tolstrup

Fra: Det Frivillige Kulturelle Samråd <dfks@dfks.dk>
Sendt: 15. august 2016 16:21
Til: Kulturministeriet
Cc: Sofie Tolstrup
Emne: Høringssvar vedr. forslag til lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven

Opfølgningsflag: Opfølgning
Flagstatus: Afmærket

Til Kulturministeriet

Hermed fremsendes Det Frivillige Kulturelle Samråds (DFKS) høringssvar vedr. forslag til lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven.

Det Frivillige Kulturelle Samråd er ikke på høringslisten, men anmoder om for fremtiden at komme på tilsvarende høringslister.

Det Frivillige Kulturelle Samråd består af 9 organisationer, der er landsforeninger for lokale foreninger, hvor frivillige formidler, organiserer, arrangerer, skaber rammer m.v. for kunst, kultur og kulturarv i teaterforeninger, kunstforeninger, filmklubber, forfatterforeninger, kulturhuse, museumsforeninger, lokalhistoriske foreninger og kulturelle samråd.

Når vi inden for kulturområdet taler om kulturelt frivillige, drejer det sig om frivillige, der organiserer, koordinerer, arrangerer, formidler, skaber rammer m.v. for kunst og kultur i teaterforeninger, kunstforeninger, musikforeninger, kulturhuse, museumsforeninger, lokalarkiver m. m. I alle foreningerne er både det frivillige og det professionelle område i spil, således som vist i bilag 1, men det er de frivilliges initiativer og engagement, der oftest igangsætter og driver aktiviteterne.

Venlig hilsen
Bente Schindel, formand

D.F.K.S

Det Frivillige Kulturelle Samråd
Farvergade 27D, 3.
1463 København K
T. [+45 29 64 70 40](tel:+4529647040)
www.dfks.dk
dfks@dfks.dk

Fritidssamrådet i Danmark

– landssamråd for medarbejdere indenfor fritids- og folkeoplysningsområdet i kommunerne

15. august 2016

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Att: Anne Mette Risager

Høringssvar til lovforslaget vedrørende ændringen af folkeoplysningsloven

På vegne af Fritidssamrådet i Danmark vil vi gerne takke for at landssamrådet for medarbejdere indenfor fritids- og folkeoplysningsområdet i kommunerne bliver inddraget som høringspart vedrørende lovforslaget.

Indledningsvis vil vi gerne udtrykke vores generelle tilfredshed med lovforslaget. Vi skal dog ikke undlade at give udtryk for, at det er vores opfattelse, at mange af intentionerne i lovforslaget er noget kommunerne allerede gør i dag i håndhævelsen af folkeoplysningsloven.

Når det er sagt er det vores opfattelse, at formålet med lovforslaget er særdeles relevant. Det er ligeledes vores vurdering, at der i lovforslaget er en række gode anvisninger til hvorledes vi som embedsmænd kan agere i forhold til foreninger der modarbejder eller underminere demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder.

Til trods for ovenstående har vi et par bekymringspunkter vedrørende ressourcerne til det arbejde der pålægges kommunerne i forbindelse med lovforslaget:

Ad.: § 4a: - brugen af ordet "adfærd" og tilsynet heraf

Fritidssamrådet er tilfredse med lovforslagets gode og konkrete anvisninger til hvordan kommunerne skal bedømme og tolke eksempelvis vedtægter, debatmøder, ytringer fra enkeltmedlemmer i forhold til foreningen osv.

Vi skal dog ikke undlade at give udtryk for, at det vil være særdeles vanskeligt at føre tilsyn med foreningens "adfærd". Et tilsyn vil altid være et øjebliksbillede på det der konstateres ved et besøg.

Ad.: § 29 stk. 3 – offentliggørelse af regnskaber.

Tiltaget virker som udgangspunkt meget ressourcekrævende for kommuner med mange folkeoplysende foreninger, hvis hver enkelt forenings regnskab eksempelvis skal offentliggøres via en foreningsportal eller kommunal hjemmeside.

Såfremt en liste over foreninger, der har afleveret regnskab kan gøre det ud for en offentliggørelse - og borgere og andre myndigheder efterfølgende kan få kendskab til/rekvirere et aktuelt foreningsregnskab – vil vi finde det mindre ressourcekrævende og som et nødvendigt tiltag.

Fritidssamrådet i Danmark

– landssamråd for medarbejdere indenfor fritids- og folkeoplysningsområdet i kommunerne

Ad.: § 35 a samt stk. 2 – offentliggørelse af fortegnelser over foreninger, der modtager tilskud og anvist lokaler samt afslag af samme

Tiltaget virker som udgangspunkt meget ressourcekrævende for kommuner. Det vil være administrativt tungt, hvis der sideløbende med en lovpligtig digital bookingløsning skal offentliggøres fortegnelser over anvisninger og afslag på lokaleansøgninger.

En digital bookingløsning, hvor borgere og myndigheder kan se, hvilke foreninger, der låner eller lejer offentlige lokaler – eller får afslag på samme, må gøre det ud for en offentliggørelse.

Ad.: § 44 a stk. 2 – kommunalt tilskud og udlån eller udleje af lokaler til foreninger på andet grundlag

Vi finder tiltaget for positivt, da folkeoplysningslovens sanktionsmuligheder overfor foreninger der ikke lever op til lovens bestemmelser, nu også gælder for foreninger, der låner/lejer offentlige lokaler eller modtager tilskud på et andet grundlag end folkeoplysningsloven.

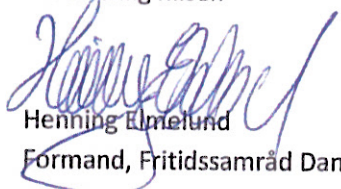
Det sidestiller eksempelvis folkeoplysende foreninger og frivillige sociale foreninger i de tilfælde, hvor sidstnævnte foreninger, ikke har et folkeoplysende formål.

Med baggrund i de ovennævnte bekymringer for det øgede ressourceforbrug for de kommunale forvaltninger, så vurderer vi at det afsatte beløb på 4,4 mio. kr. til ekstra ressourcer ikke er fyldestgørende. Det er vores vurdering, at en fordobling af dette beløb vil være mere retvisende.

Afslutningsvis vil vi gerne benytte lejligheden til at tydeliggøre, at det er vores opfattelse, at folkeoplysningen ude i landets kommuner er særdeles velfungerende.

Det gode samarbejde mellem kommunerne og foreningslivet bygger traditionelt på tillid og troværdighed. Disse stærke værdier er vigtige at fastholde.

Med venlig hilsen

Henning Elmelund
Formand, Fritidssamråd Danmark

Søren Ørgaard
Næstformand, Fritidssamråd Danmark

HØRINGSSVAR ANGÅENDE FORSLAG TIL LOV OM ÆNDRING AF FOLKEOPLYSNINGSLOVEN OG LIGNINGSLOVEN

Danmarks Idrætsforbund (DIF) takker for muligheden for at afgive høringssvar til forslag om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven. Folkeoplysningsloven og kommunernes administration heraf sikrer grundlaget for vores 12.000 lokale idrætsforeninger og vores 1,9 millioner medlemmers virke. Derfor finder vi det naturligvis vigtigt, at rammebetingelserne ikke må og kan misbruges til ulovligheder.

Helt generelt finder DIF, at man med de foreslåede ændringer i folkeoplysningsloven potentielt kan underminere de grundlæggende principper i demokratiet. Forslaget udfordrer i vores optik de grundlæggende frihedsrettigheder, der kommer til udtryk ved et meget bredt folkeoplysende foreningsliv. For DIF er det en helt grundlæggende forudsætning i demokratiet – og særligt i folkeoplysningen – at borgerne kan tænke og mene som de vil, og forsamles herom i foreningsfællesskaber. Den helt grundlæggende frihedsrettighed i – og lakmustest af – demokratiet, er netop friheden til at udfordre demokratiet.

Vi har stor forståelse for sigtet med forslaget, og de udfordringer man hermed søger at ville løse. Vi mener imidlertid ikke, at justeringer af folkeoplysningsloven løser udfordringerne.

DIF har konkrete bemærkninger til forslag om kommunernes tilsynspligt, forslag om offentliggørelse af foreninger, der fået afslag og de øgede administrative krav der kan opstå som følge af forslaget.

Kommunernes tilsynspligt

Udadtil tegnes en forening af dens bestyrelse og ingen andre. Foreningen er subjektet, så hvad medlemmerne enkeltvis går rundt og gør eller mener, kan resten af foreningen aldrig stilles til ansvar for. Ændringsforslaget skaber en hjemmel for, at hele foreninger kan udelukkes på grund af en enkeltpersons handlinger, som foreningen aldrig kan tage ansvar for. Foreninger er netop ikke ansvarlige for sine *medlemmers* handlinger, men kun sine egne handlinger, effektueret af foreningens ledelse. Dette illustrerer på sin egen bagvendte facon dilemmaerne i den foreslåede regulering.

Eksempelvis benyttes udtrykket "*i regi af foreningen*" ofte, og beskrivelsen på side 16-17 lader det i høj grad være op til fortolkning, hvad der anses for at foregå i foreningens regi.

DIF
DANMARKS IDRÆTSFORBUND

IDRÆTTENS HUS
BRØNDBY STADION 20
2605 BRØNDBY
DANMARK

T: 43 26 26 26
WWW.DIF.DK

SIDE 1 AF 2

PROTEKTOR
HENDES MAJESTÆT DRONNINGEN

BEVÆGER DANMARK

Det er kritisabelt, at det pålægges kommunalbestyrelser at vurdere hvorvidt enkeltpersoner handler i tråd med en forenings værdier samt hvilken tilknytning personen har til foreningen. Kommuner går fra at vurdere foreningers vedtægter, til at vurdere foreninger og personers værdier og hensigter. En sådan vurdering blandt kommunalpolitikere kan let blive præget af politiske holdninger og føre til ideologiske afgørelser i ganske kontroversielle spørgsmål. Vi er bekymrede for, at sådanne subjektive afgørelser fører til en decentral vilkårlighed der svækker foreningernes retssikkerhed.

På nuværende tidspunkt findes der ingen ankeinstans for kommunernes administration af Folkeoplysningsloven. Ud fra normal forvaltningsmæssig lære finder vi det betænkeligt at gennemføre de foreslåede ændringer, uden at overveje etableringen en central ankeinstans.

SIDE 2 AF 2

Offentliggørelse af foreninger, der har fået afslag - § 35 stk. 2

DIF finder ikke den foreslåede ændring om at offentliggøre fortegnelser over foreninger der har fået afslag gavnlige for det fremsatte formål med det samlede ændringsforslag. Vi finder, at forslaget er unødigt og at det går imod generel forvaltningspraksis. Vi mener samtidig, at det vil belaste kommunerne, så der i sidste ende er mindre tid til servicering af foreningerne. DIF kan derfor ikke støtte dette forslag.

Flere administrative krav

Forslaget er generelt en intervention i foreningslivet, der vil forårsage større bureaukrati i foreningerne såvel som i kommunerne. Frivillige foreninger skal bruge tid og økonomiske ressourcer på at kvalitetssikre deres regnskaber, så de lever op til de nye krav.

I kommunerne og i civilsamfundsorganisationerne arbejder vi hårdt på at mindske bureaukratiet. Der er derfor meget beklageligt, at et lovforslag arbejder i modsatte retning. Vi anbefaler, at denne bemærkning tages meget alvorligt, og at de reelle administrative konsekvenser for foreninger og kommuner vurderes realistisk overfor forslagene om styrket kommunalt tilsyn og offentliggørelsen af regnskaber (§ 29).

DIF stiller sig gerne til rådighed ift. en yderligere uddybning af ovenstående.

Venlig hilsen

Morten Mølholm Hansen
Administrerende direktør

PROTEKTOR
HENDES MAJESTÆT DRONNINGEN

BEVÆGER DANMARK

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K
Danmark

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
DIREKTE 3269 8866

LGH@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 16/02068-4

Att. kum@kum.dk og stp@kum.dk

15. AUGUST 2016

HØRING OVER FORSLAG OM INDSATS MOD FORENINGER, SOM MODARBEJDER ELLER UNDERMINERER DEMOKRATI ELLER GRUNDLÆGGENDE FRIHEDS- OG MENNESKERETTIGHEDER

Institut for Menneskerettigheder er blevet opmærksom på en høring på høringsportalen fra Kulturministeriet om forslag til lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven (Indsats mod foreninger, som modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder) med frist den 15. august 2016.

Lovforslaget er en udmøntning af den politiske aftale indgået mellem regeringen, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti den 31. maj 2016 om initiativer rettet mod religiøse forkyndere, som søger at undergrave danske love og værdier og understøtter parallelle retsopfattelser. Af aftaleteksten fremgår blandt andet, at *"vi ønsker at trække en grænse, når der er tale om autoriteter i et religiøst læreforhold, som udviser en adfærd, der undergraver danske love og værdier og understøtter parallelle retsopfattelser. Og vi ønsker at trække en grænse, når personer, som har opnået begunstigelse i form af penge og/eller rettigheder fra stat og/eller kommuner, udviser en sådan adfærd. Vi vil ikke være til grin for vores egne penge"*.

RESUMÉ

Institut for Menneskerettigheder finder det beklageligt, at Kulturministeriet ikke har foretaget en vurdering af lovforslaget i lyset af Danmarks menneskeretlige forpligtelser.

Efter instituttets opfattelse er lovforslagets § 1, nr. 2 for vagt udformet til, at den enkelte forening kan forudse, hvilke konsekvenser, foreningens eller foreningens medlemmers adfærd og udtalelser kan få. Der er med andre ord ikke en tilstrækkelig grad af klarhed og forudsigelighed i bestemmelsens anvendelsesområde (dvs. hvornår en

adfærd er modarbejdende eller underminerende for demokratiet eller de nævnte rettigheder).

Instituttet anbefaler:

- At ministeriet i lovforslagets bemærkninger redegør nærmere for lovforslagets forhold til Grundloven og de internationale menneskerettigheder.

Instituttet anbefaler endvidere:

- At ministeriet udformer lovforslagets § 1, nr. 2, på en sådan måde, at det fremgår klart og tydeligt, hvad der vil blive anset for at være adfærd, der modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder.
- Alternativt anbefaler instituttet, at ministeriet overvejer at omformulere den foreslåede bestemmelse, for eksempel med en henvisning til handlinger omfattet af straffeloven, således at en forening ville kunne miste retten til tilskud som følge af handlinger eller undladelser, som er omfattet af straffelovens bestemmelser om forbud mod at opildne til had eller tilskynde forbrydelser (straffelovens §§ 266b og 136) eller anden adfærd, der er strafbelagt.

Her følger begrundelsen for instituttets anbefalinger:

MANGLENDE GENNEMGANG AF MENNESKERETTEN

Indledningsvist skal instituttet bemærke, at det er beklageligt, at Kulturministeriet ikke har foretaget en vurdering af lovforslaget i lyset af Danmarks menneskeretlige forpligtelser.

Det fremgår af Justitsministeriets vejledning om lov kvalitet fra 2005, at regeringen i lovforslag bør redegøre for overvejelser i forhold til Grundloven og Danmarks internationale forpligtelser.

Det er vigtigt, at kommunerne i deres håndhævelse af de foreslåede bestemmelser iagttager menneskerettighederne, herunder forbuddet mod diskrimination. Det fremgår af Justitsministeriets vejledning om lov kvalitet, afsnit 4.2.4, at hvis et lovforslag er udformet således, at myndigheder skal træffe skønspægede afgørelser, der ofte rejser spørgsmål i forhold til konventionerne, bør lovforslagets bemærkninger indeholde en rimelig vejledning om indholdet af de menneskeretlige forpligtelser, herunder om de kriterier og forhold, der som følge af disse forpligtelser har betydning for myndighedernes afgørelser.

- Instituttet anbefaler, at ministeriet i lovforslagets bemærkninger redegør nærmere for lovforslagets forhold til Grundloven og de internationale menneskerettigheder.

LOVFORSLAGET

Lovforslaget medfører, at foreninger, hvis formål eller adfærd modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder ikke kan ydes tilskud eller anvises lokaler i medfør af folkeoplysningsloven, ligesom kommunalbestyrelsen heller ikke på andet grundlag vil kunne yde støtte til sådanne foreninger. Foreninger, der findes at modarbejde eller underminere demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, vil efter lovforslaget hverken kunne modtage støtte til sådanne eller andre aktiviteter, eksempelvis idrætsaktiviteter eller lignende efter folkeoplysningslovens § 2, stk. 2, nr. 2.

Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at regeringen ved ændring af bekendtgørelse nr. 282 af 26. marts 2014 om godkendelse mv. efter ligningslovens § 8 A og § 12, stk. 3, af almenvelgørende og almennyttige foreninger, fonde, stiftelser, institutioner og religiøse samfund mv. her i landet eller i et andet EU/EØS-land, vil indsætte en tilsvarende betingelse, således at foreninger, religiøse samfund mv., der modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, ikke kan godkendes som almennyttige foreninger mv.

Lovforslaget indeholder desuden regler om videregivelse af oplysninger mellem kommunalbestyrelsen og SKAT om afslag på godkendelse på denne baggrund. Det forudsættes, at kommunalbestyrelsens afslag på støtte efter folkeoplysningsloven eller på andet grundlag af ovennævnte grunde umiddelbart kan lægges til grund for et afslag på godkendelse som almennyttig forening.

Af lovforslagets bemærkninger, pkt. 3.1.3.2.1, fremgår, at "grundlæggende friheds- og menneskerettigheder" skal forstås som de grundlæggende rettigheder, der følger af grundloven og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK). Af bemærkningerne fremgår, at dette f.eks. omfatter ytringsfrihed, foreningsfrihed, forsamlingsfrihed, religionsfrihed, retten til liv, forbuddet mod tortur, retten til retfærdig rettergang og den private ejendomsret.

Af lovforslagets bemærkninger, pkt. 3.1.3.2.2, fremgår, at "modarbejder eller underminerer" skal forstås som "enhver handling, herunder ytringer, der har til formål eller bidrager til at skade, lægge hindringer i vejen eller svække og efterhånden nedbryde grundlaget for det danske folkestyre, herunder demokratiforståelse, og de grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, som samfundet bygger på, i forhold til den persongruppe, som har berøring med foreningens aktiviteter".

Af lovforslagets bemærkninger, pkt. 3.1.3.2.3, fremgår endvidere, at det må bero på en konkret vurdering, om en forenings formål eller adfærd modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder. Det samme gælder i forhold til, om enkeltpersoners handlinger og ytringer mv., kan henregnes til foreningen som sådan.

MENNESKERETLIG VURDERING AF LOVFORSLAGET

FORHOLDET TIL GRUNDLOVEN

Grundloven beskytter bl.a. religionsfriheden (§ 67), ytringsfriheden (§ 77), og foreningsfriheden (§ 78), ligesom grundloven i § 70 indeholder et forbud mod, at en person på grund af sin trosbekendelse eller afstamning berøves adgang til den fulde nydelse af borgerlige og politiske rettigheder. Grundlovens bestemmelser om beskyttelse af religionsfrihed og foreningsfrihed overlader dog Folketinget et betydeligt skøn til at fastsætte rammerne. Religionsfriheden forudsætter, "at intet læres eller foretages, som strider mod sædeligheden eller den offentlige orden". Foreningsfriheden forudsætter, at foreninger har et "lovligt øjemed". Grundlovens bestemmelse om ytringsfrihed beskytter primært mod censur og andre forudgående foranstaltninger rettet mod offentliggørelsen eller den fortsatte offentliggørelse af ytringer. Bestemmelsen forhindrer som udgangspunkt ikke efterfølgende sanktioner over for fremsatte ytringer.

Lovforslaget retter sig ikke direkte mod at forhindre borgernes religionsfrihed, ytringsfrihed eller foreningsfrihed, men mod muligheden for at opnå offentlig støtte.

Af grundlovens § 70 fremgår, at ingen på grund af sin trosbekendelse eller afstamning kan berøves adgang til den fulde nydelse af borgerlige og politiske rettigheder eller unddrage sig opfyldelsen af nogen almindelig borgerpligt. "Borgerlige og politiske rettigheder" antages at skulle forstås som enhver fordelagtig retsposition.¹ Dette må antages også at omfatte lovforslagets regulering af muligheden for at blive godkendt som en almennyttig forening mv. omfattet af ligningslovens § 8 A og muligheden for at opnå støtte til folkeoplysende aktiviteter efter folkeoplysningsloven. Forbuddet mod forskelsbehandling er ikke absolut, og det antages, at lovgivningsmagten har adgang til gennemføre sagligt begrundet forskelsbehandling.² Grundlovens § 70

¹ Jens Peter Christensen m.fl., Grundloven med kommentarer, 2015, side 415 ff.

² Jens Peter Christensen m.fl., Grundloven med kommentarer, 2015, side 415 ff.

antages både at forbyde direkte og indirekte diskrimination. Udover forskelsbehandling, der formelt er begrundet i den pågældendes trosbekendelse, omfatter bestemmelsen derfor også tilfælde, hvor forskelsbehandlingen har en sådan virkning, at denne reelt medfører forskelsbehandling på baggrund af trosbekendelse.³

FORHOLDET TIL DEN EUROPÆISKE MENNESKERETTIGHEDSKONVENTION

Retten til foreningsfrihed findes blandt andet i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions (EMRK) artikel 11, og anses sammen med ytrings- og informationsfriheden i artikel 10 og religionsfriheden i artikel 9 som rettigheder, der ikke alene har stor betydning for de enkelte borgere, men som har stor samfundsmæssig betydning. De er en del af de demokratiske grundværdier, som konventionen bygger på.

Der er ofte sammenhæng mellem disse rettigheder i relation til foreninger. Foranstaltninger rettet mod eller begrundet i foreningers ytringer eller adfærd vil efter omstændighederne kunne gribe ind i både foreningsfriheden, ytrings- og informationsfriheden og religionsfriheden.

EMRK's artikel 14 indeholder endvidere et forbud mod diskrimination i forhold til konventionens øvrige rettigheder.

Foreningsfriheden i EMRK's artikel 11 beskytter primært individers ret til at danne, drive og melde sig ind i foreninger. Lovforslaget retter sig imidlertid ikke mod muligheden for at drive, danne og melde sig ind i foreninger. Derimod retter det sig mod foreningers mulighed for at opnå offentlig støtte og skattemæssige privilegier (momsfritagelse) som almennyttig forening.

De primære menneskeretlige overvejelser omkring foreningsfriheden vedrører på den baggrund sammenhængen med foreningens og medlemmers ytrings- og informationsfrihed, religionsfrihed og diskriminationsforbuddet i artikel 14.

Ytrings- og informationsfriheden beskyttes bl.a. i EMRK's artikel 10. Bestemmelsen giver primært beskyttelse mod forudgående og efterfølgende indgreb (eksempelvis censur og straf for fremsatte ytringer) samt retten til at modtage information (eksempelvis fra medier).

Lovforslaget retter sig ikke mod at forhindre offentliggørelse, forbyde eller straffe bestemte ytringer, men mod muligheden for at opnå offentlig støtte og skattemæssige privilegier på baggrund af en vurdering af foreningens "formål og adfærd", hvilket ifølge lovforslagets

³ Jens Peter Christensen m.fl., Grundloven med kommentarer, 2015, side 415 ff.

bemærkninger blandt andet kan omfatte udtalelser fra foreningen eller foreningens medlemmer. Der er som udgangspunkt ikke tale om et indgreb i ytrings- og informationsfriheden blot fordi staten ikke vil bidrage til udbredelsen af visse ytringer. Det må dog overvejes, om muligheden for at nægte fremtidig støtte og skattemæssige privilegier på baggrund af udtalelser fra en forening eller en forenings medlemmer udgør et efterfølgende indgreb i ytrings- og informationsfriheden.

Tilsvarende gør sig gældende for religionsfriheden, der bl.a. er beskyttet i EMRK's artikel 9. Bestemmelsen beskytter bl.a. mod indgreb i udøvelsen af religion eller tro gennem gudstjeneste, undervisning, andagt og overholdelse af religiøse skikke. Beskyttelsen omfatter både individets udøvelse af religion alene og sammen med andre og både offentligt og privat. Lovforslaget retter sig heller ikke direkte mod at forhindre eller forbyde eksempelvis religiøs forkyndelse mv., men mod, at en forening vil kunne modtage offentlig støtte, såfremt foreningen i formål eller adfærd modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder.

INDGREB I BESKYTTEDE RETTIGHEDER

Som nævnt retter lovforslaget sig ikke direkte mod at begrænse foreninger og medlemmers forenings-, religions-, eller ytrings- og informationsfrihed. Det er derfor usikkert om lovforslaget medfører indgreb i disse rettigheder. I det omfang lovforslaget i praksis måtte medføre indgreb i de nævnte rettigheder, stilles der krav om, at indgrebet har hjemmel i lov, forfølger et anerkendelsesværdigt formål og er proportionalt. Disse tre elementer skal derfor overvejes, når man skal vurdere lovligheden af et indgreb.

Principperne om beskyttelse af demokrati og forbud mod misbrug af rettighederne til at undergrave demokrati og menneskerettigheder står centralt i EMRK og i Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols (EMD) praksis. Der kan næppe være tvivl om, at formålet med at undgå, at der ydes offentlig støtte til foreningers arbejde, der måtte modarbejde eller underminere demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder må anses for anerkendelsesværdigt i konventionens forstand. Handlinger der omfattes af EMRK artikel 17 om rettighedsmisbrug er slet ikke beskyttet af konventionen og statens foranstaltninger rettet mod sådanne handlinger udgør derfor ikke et indgreb i beskyttede menneskerettigheder. Grænsen for, hvornår handlinger kan karakteriseres som rettighedsmisbrug, og hvornår der er tale om beskyttede rettigheder er imidlertid ikke helt klar.

Eksempelvis beskytter ytringsfriheden ikke mod straf og sanktioner for tilskyndelse til vold eller hadefulde ytringer og forhånelser af bestemte persongrupper. Til gengæld beskytter den ytringer, der måtte være kontroversielle, provokerende og chokerende. Forenings- og

religionsfriheden beskytter ikke mod forbud mod og opløsning af foreninger eller politiske partier, der virker ved vold og hvis målsætninger er uforenelige med bærende demokratiske værdier. EMD anerkender desuden princippet om sekularisme som et af statens grundlæggende principper, der anses for at være overensstemmende (in harmony) med retsstatsprincipper og respekt for menneskerettigheder og demokrati.⁴ Omvendt fremhæver EMD vigtigheden af religiøs tolerance og pluralisme, samt at staten er forpligtet til at holde sig neutral og upartisk i religiøse spørgsmål og skal afholde sig fra at vurdere legitimiteten af religiøse trosopfattelser eller den måde trosopfattelser udtrykkes.⁵

Selvom lovforslaget ikke direkte er rettet mod foreningers og enkeltpersoners forenings-, religions-, eller ytrings- og informationsfrihed, må det overvejes, om afslag på fremtidig støtte eller standsning af allerede meddelt tilskud vil kunne udgøre et efterfølgende indgreb i foreningers ytringsfrihed og indgreb i religionsfriheden.

Uanset om der vil kunne være tale om indgreb i disse rettigheder, vil lovforslaget og myndighedernes forvaltninger heraf dog berøre sådanne beskyttede interesser, at loven vil skulle administreres i overensstemmelse med både grundlovens og EMRK's diskriminationsforbud.

KLAR OG PRÆCIS LOVHJEMMEL

Lovforslaget skal tilvejebringe hjemmel til at sikre, at foreninger, der modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- eller menneskerettigheder, ikke kan opnå offentlig støtte.

Efter instituttets opfattelse er lovforslagets § 1, nr. 2, for vagt udformet til, at den enkelte forening kan forudse, hvilke konsekvenser, foreningens eller foreningens medlemmers adfærd og udtalelser kan få. Der er med andre ord ikke en tilstrækkelig grad af klarhed og forudsigelighed i bestemmelsens anvendelsesområde (dvs. hvornår en adfærd er modarbejdende eller underminerende for demokratiet eller de nævnte rettigheder).

Som ovenfor nævnt kan dette ifølge lovforslagets bemærkninger være enhver handling, herunder ytringer, der har til formål eller bidrager til at skade, lægge hindringer i vejen eller svække og efterhånden nedbryde grundlaget for det danske folkestyre, herunder demokratiforståelse, og de grundlæggende friheds- og menneskerettigheder. Det fremgår dog også af bemærkningerne, at det

⁴ EMD, Refah Partisi mod Tyrkiet, dom af 13. februar 2003, præmis 93.

⁵ Se bl.a. EMD, Metropolitan Church of Bessarabia mod Moldova, dom af 13. december 2001, præmis 116 ff.

ikke er enhver handling, der søger at fremme et synspunkt i strid med demokratiet eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, som er omfattet. Det afgørende er, om handlingen har til formål eller bidrager til at modarbejde eller underminere disse.

Af bemærkningerne til lovforslaget, pkt. 3.1.3.2.2, fremgår det for eksempel, at udtalelser om, at der bør indføres censur, at demokratiet bør afskaffes og erstattes af et kalifat eller opfordringer til at benytte religiøse domstole, vil udgøre en adfærd, der modarbejder de opregnede værdier. Det vil derimod, ifølge lovforslaget, ikke anses for at være modarbejdende adfærd, hvis man udtaler, at man ønsker at stramme udvisningsreglerne på en måde, der er uforenelig med den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at en sådan handling ikke har en karakter, som indebærer, at retten til familieliv som sådan afskaffes eller afgørende indskrænkes i det danske samfund.

Efter lovforslaget vil det være kommunerne og SKAT, der skal foretage denne vanskelige vurdering af udtalelser og handlinger. Disse myndigheder vil endvidere skulle vurdere hvorvidt enhver sådan handling kan henregnes til foreningen og ikke blot til enkeltpersoner.

Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at kommunerne og SKAT navnlig skal lægge vægt på, om adfærden er udvist af en person med tilknytning til foreningen. Dette vil ifølge bemærkningerne som udgangspunkt være tilfældet, hvis der er tale om medlemmer af foreningen, ansatte eller frivillige. Det samme vil dog også kunne være tilfældet for adfærd udvist af en person med fjernere tilknytning til foreningen, eksempelvis en foredragsholder, der deltager i et arrangement, foreningen afholder. Det fremgår endvidere, at der både skal lægges vægt på, om adfærden har sammenhæng med foreningens aktiviteter og den position den pågældende indtager i foreningen. Det forudsættes, at der vil skulle lægges vægt på de samme momenter, som ved vurderingen af, om en forening kan straffes for enkeltpersoners handlinger, eller om en forening er erstatningsansvarlig for enkeltpersoners handlinger.

Efter instituttets opfattelse skaber eksemplerne i bemærkningerne heller ikke den fornødne grad af sikkerhed og forudsigelighed omkring bestemmelsens anvendelsesområde.

Det er eksempelvis uklart om en forening, herunder et politisk parti, der eksempelvis er imod den private ejendomsret ikke længere vil kunne modtage støtte fra kommunerne efter folkeoplysningsloven eller på andet grundlag, eller om religiøse trossamfund med tradition for religiøst funderede tvist- og konfliktløsningsorganer eller domstole, vil kunne modtage støtte mv. Tilsvarende er det uklart, om der kan opnås støtte, hvis en forening argumenterer for at diskriminere på grund af

religiøst tilhørsforhold eller lignende. Vil en forening, hvor fremtrædende medlemmer argumenterer for, at det i helt særlige tilfælde skal være muligt at fravige det absolutte torturforbud, være afskåret fra kommunal støtte?

På baggrund af disse usikkerheder er det vanskeligt at vurdere rækkevidden af lovforslaget og dermed at vurdere, om lovforslaget vil medføre uforholdsmæssige eller diskriminerende indgreb.

- Instituttet anbefaler, at ministeriet udformer lovforslagets § 1, nr. 2, på en sådan måde, at det fremgår klart og tydeligt, hvad der vil blive anset for at være adfærd, der modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder.
- Alternativt anbefaler instituttet, at ministeriet overvejer at omformulere den foreslåede bestemmelse, for eksempel med en henvisning til handlinger omfattet af straffeloven, således at en forening ville kunne miste retten til tilskud som følge af handlinger eller undladelser, som er omfattet af straffelovens bestemmelser om forbud mod at opildne til had eller tilskynde forbrydelser (straffelovens §§ 266b og 136) eller anden adfærd, der er strafbelagt.

Der henvises til ministeriets dokument nr. 16/01333-28.

Med venlig hilsen

Lise Garkier Hendriksen

MONITORERINGSCHEF (KST.)

Kulturministeriet

kum@kum.dk
stp@kum.dk

Valby, den 15. august 2016.

Høringssvar vedr. ændring i folkeoplysningsloven og ligningsloven

LOF takker for muligheden for at afgive høringssvar til forslag om lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven.

LOF henviser til høringssvaret fra Dansk Folkeoplysnings Samråd.

Med venlig hilsen

Per Paludan Hansen
Sekretariatsleder

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K
kum@kum.dk
stp@kum.dk

Høringssvar fra Grundtvigsk Forum over forslag til ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven.

- I Grundtvigsk Forum advarer vi imod at indføre et forbud i loven mod, at der "ydes tilskud til aktiviteter, som har karakter af gudsdyrkelse eller kirkelige handlinger" (jf. lovforslag § 33 stk. 4). Vi frygter, at denne særliggørelse af religiøse holdninger, livsindstilling og ritualer kan komme til at åbne for en administrativ praksis i den kommunale forvaltning, der kommer til at udelukke foreninger med henvisninger til kristendom, kirke og andre religiøse livsanskuelser i deres formål.
- Gennemsigthed i regnskaber går vi ind for, men vi anmoder om, at man fra lovgivningens side ikke pålægger regnskabsmæssige byrder på de mange frivillige foreninger. Flere af dem har hverken administration eller midler til at løfte byrden.

Vi mener, at det grundlæggende problem i lovforslaget er modsætningen mellem religiøse forkyndere / kirkelige aktiviteter og folkeoplysning. Det risikerer at indskrænke åndsfriheden i folkeoplysningen, og dermed i samfundet.

Vi hæfter os ved, at lovforslaget i § 1 ændres, så ordlyden fremover bliver: "Lovens afsnit I skal med respekt for forskellige holdninger sikre offentlige tilskud m.v. til den frie folkeoplysende virksomhed, der bygger på demokrati, grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, fællesskab og de enkelte initiativtageres idegrundlag."

§ 33 stk. 3 præciserer, at "Aktiviteter for børn og unge af idebestemt, politisk og religiøs art skal sidestilles med anden folkeoplysende aktivitet for børn og unge", - men nu suppleres denne paragraf med et jf. i stk. 4: "Der kan ikke ydes tilskud til aktiviteter, som har karakter af gudsdyrkelse eller kirkelige handlinger."

Den utilsigtede konsekvens kan blive en sekularistisk udvikling af kultur- og samfundsliv med folkeoplysningsloven som en slags motor. Det er selve iltningen af det liberale samfunds hjerteblod, der er i fare. For hvad betyder "aktiviteter, som har karakter af"? Forbuddet vil føre til udelukkelse og selvcensur. Det vil mistænkeliggøre Fadervor og salmesang i fx de kirkelige ungdomsbevægelser, lejre med gudstjeneste etc. Kan den lokale kirke indgå i en teaterfestival? Kan menighedsrådet holde møde på biblioteket? Kan en religiøs gruppe låne eller leje den lokale hal til et større arrangement?

Advarslen er ikke ubegrundet. Vi minder om, at tidl. kulturminister Marianne Jelved (R) i august 2014 udsendte en fortolkning af nugældende lov, der indskærpede, at kommunerne ikke må forskelsbehandle de religiøse organisationer og foreninger, der får støtte til børne- og ungdomsarbejde gennem folkeoplysning.

Vi henstiller til, at man overvejer, hvor vilkårligt det kan blive at afgøre "karakter af gudsdyrkelse". Organisationer med baggrund i monoteistiske religioner, jødedom, kristendom og islam er tydeligt gudsdyrkende. Det er religioner, som er synligt fællesskabsstiftende og som anvender forkyndelse, hvor en

østligt inspireret religiøs praksis fx meditation, yoga og selvudvikling, måske ikke i samme grad vil blive opfattet som religiøs og gudsdyrkende.

Staten skal med lov sikre gode kår for åndsfriheden ved at garantere retten til frit at ytre sig og til forsamlings- og foreningsfrihed. Folkeoplysningen skal ikke adskilles fra disse grundlæggende frihedsrettigheder. Henvisningen til demokrati og menneskerettigheder som grundlag for folkeoplysning er ikke reel, når loven i samme åndedrag fastsætter, at religiøse forkyndere og aktiviteter som har karakter af gudsdyrkelse ikke skal indgå i folkeoplysning.

Vi vil minde om, at staten ikke hverken kan eller skal udleve frihedsrettighederne, men alene garantere dem. Det er til gengæld borgerne, der opretholder og udlever retsgarantierne ved at tage frihederne i brug og udfolde dem ud fra deres religiøse, politiske eller ideologiske overbevisninger. Dette er folkeoplysningens inderste formål og af den grund et samfundsmæssigt gode, som ikke må sættes over styr på grund af misbrug.

Åndsfrihed består af to lige vigtige sider. For det første samvittigheden, som et menneske er bundet af, for det andet at staten ikke tvinger borgeren i tros- og samvittighedsspørgsmål. Det kan selvfølgelig ikke betyde, at man må bruge religion eller ideologi som påskud til at tage friheden fra andre.

Åndsfrihed, religionsfrihed og gode kår for Folkekirke, kristendom, så vel som for andre religioner og livsanskuelser medvirker til udfoldelsen af oplysning og livsforståelse i et demokratisk samfund.

På vegne af Grundtvigsk Forum

Kirsten M. Andersen, Fmd.

Vartov
Farvergade 27
1463 København K

BISKOPPEN
OVER
RIBE STIFT

Ribe 15. august 2016

Høringssvar vedr. forslag til Lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven (indsats mod foreninger, som modarbejder eller underminerer demokrati og grundlæggende friheds-og menneskerettigheder)

Lovforslaget om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven vil, som vi læser lovforslaget, kunne vanskeliggøre det frugtbare samspil mellem det folkelige og det kirkelige, som eksisterer ud over det ganske land. Loven vil i praksis ude i kommunerne vanskeliggøre et fortsat godt samvirke.

Samspillet mellem det folkelige og det kirkelige er godt de fleste steder i Danmark. Kirken indgår ofte i det lokale kulturliv med foredragsrækker og musikarrangementer, og de kirkelige organisationer og foreninger er også med til at berige det lokale liv. De kirkelige foreninger og organisationer bidrager i rigt mål til folkeoplysning og almene dannelse.

Vi deler således den bekymring, som bl.a. Indre Mission har fremført i deres høringssvar af 12. august 2016. Og vi vil gerne anmode om, at man i det videre arbejde med lovforslaget virkelig har øje for kirkens og de folkekirkelige organisationers væsentlige også kulturelle og samfundsmæssige bidrag til det danske samfund.

Med venlig hilsen

Peter Skov-Jakobsen, biskop, København stift

Marianne Christiansen, biskop, Haderslev stift

Henrik Stubkjær, biskop, Viborg stift

Lise-Lotte Rebel, biskop, Helsingør stift

BISKOPPEN
OVER
RIBE STIFT

Steen Skovsgaard, biskop, Lolland-Falster stift

Peter Fischer-Møller, biskop, Roskilde stift

Elof Westergaard, biskop Ribe stift

Elof Westergaard

Til: Kulturministeriet

Dato: 16.08.2016

Høringssvar vedr. forslag til lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven (Indsats mod foreninger, som modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder)

Børne og kulturforeningen har følgende kommentarer til lovforslaget:

BKF er bekymret for, hvorledes ændringer skal kunne håndteres i praksis i forhold til at kunne føre reelt tilsyn med hvem der låner/lejer kommunale lokaler. En skærpet tilsynspligt vil alt andet lige betyde et yderligere kommunalt resursetræk

Ligeledes kan forvaltningen af tillæggene give yderligere administration for kommunerne, hvilket er i modstrid med en ønsket regelforenklings og administrationsgrundlag

Med venlig hilsen

René G. Nielsen, formand for Børne- og Kulturchefforeningen

Kulturministeriet kum@kum.dk og stp@kum.dk

Økonomisk høringssvar

KL har d. 26. august modtaget oplysninger om den økonomiske del af høringen om forslag til Lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven.

Ministeriet vurderer, at indførelsen af lovforslaget vil medføre en merudgift for kommunerne på 4,4 mio. kr. årligt. Merudgiften begrundes dels ved at lovforslaget vil have administrative konsekvenser i forhold til tilrettelæggelsen af kommunernes tilsyn med foreninger, der modtager tilskud eller anvises lokaler. Dels ved at kommunerne skal offentliggøre lister over foreningernes regnskab samt fortegnelser over, hvilke foreninger, der får henholdsvis tilskud og lokaler eller afslag herpå.

KL er enig i, at det er disse dele af lovforslaget som påfører kommunerne en meropgave.

Kommunernes tilsynsopgave med foreninger, der modtager tilskud eller anvises et lokale ændres som følge af §§ 33 stk. 5, 44 a stk. 2 og 4 a. Det vil have administrative konsekvenser, da tilsynet som følge heraf skal tilrettelægges anderledes end i dag. KL hæfter sig dog ved, at der i forslaget lægges vægt på at omfanget af tilsynsopgaven ikke skal ændres og at denne baseres på stikprøver. I den forbindelse efterlyser flere kommuner dog en klar vejledning om tilsynsopgaven.

KL er enige i, at der er en meropgave ved, at kommunerne løbende skal ajourføre og offentliggøre regnskaber for de foreninger, der modtager tilskud eller har fået anvist et lokale, samt lister over hvilke foreninger, der modtager en form for støtte og hvilke der har ansøgt om støtte, men har fået afslag herpå.

KL har været i kontakt med en række kommuner, der peger på, at deres nuværende systemer og arbejdsgange ikke understøtter en effektiv opgaveløsning af ovenstående. Samtidigt peger flere på, at mange foreninger blot foretager enkelt bookninger af lokaler. KL's høringssvar forudsætter derfor, at lovgivningen åbner op for en vis fleksibilitet i forståelsen af den løbende offentliggørelse af oplysningerne og at der er en bagatelgrænse for, hvornår en forenings oplysninger skal behandles af en kommunalmedarbejder og offentliggøres.

KL kan – under forudsætning af at tilsynsopgaven ikke forøges i omfang og at der er en bagatelgrænse for hvornår en forenings oplysninger skal offentliggøres og at der er en vis fleksibilitet i forståelsen af *løbende offentliggørelse* – tilslutte sig en permanent årlig kompensation for merudgiften på 4,4 mio. kr.

Dato: 19. september 2016

Sags ID: SAG-2016-03772
Dok. ID: 2246511

E-mail: MNB@kl.dk
Direkte: 3370 3957

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 2

KL vurderer dog, at der vil være en række opstartsomkostninger i det første år efter lovens ikrafttrædelse. Det gælder både i forhold til tilsynsopgaven og i forhold til, at kommunerne skal offentliggøre lister over foreningernes regnskab samt fortegnelser over, hvilke foreninger, der henholdsvis modtager tilskud, får anvist et lokale eller afslag herpå. På den baggrund vurderer KL, at lovforslaget vil medføre en merudgift på 6,6 mio. kr. i år 1.

Med venlig hilsen

Martin Bille

Dato: 19. september 2016

Sags ID: SAG-2016-03772
Dok. ID: 2246511

E-mail: MNB@kl.dk
Direkte: 3370 3957

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 2